

SPORMETRE

The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/spormetre.723911

Geliş Tarihi (Received): 20.04.2020

Kabul Tarihi (Accepted): 03.05.2020

Online Yayın Tarihi (published): 19.05.2020

1971 İZMİR AKDENİZ OYUNLARI: BÜYÜK İMTİHAN

Edip Öncü ¹

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, TRABZON

Öz: Akdeniz Oyunları dört yılda bir düzenlenen bölgesel ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) yönetmeliklerine uygun statüye sahip çok sporlu bir organizasyondur. İlk 1951’de İskenderiye (Mısır)’de yapılan Akdeniz Oyunları’na Türkiye, 1971’de İzmir’de ve 2013’te Mersin’de olmak üzere iki kez ev sahipliği yapmıştır. Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk elli yılında düzenlenmiş olduğu en önemli uluslararası spor organizasyonu olan 1971 İzmir Akdeniz Oyunları şimdiye kadar spor tarihçileri tarafından önemi derecesinde ele alınmamıştır. Türkiye’nin Oyunlar’a ev sahipliği sürecinden Oyunlar’ın sonuna kadar olan yaklaşık beş yıllık süreci inceleyen bu çalışma belgesel ve betimsel bir incelemedir. Araştırmada IOC, Uluslararası Akdeniz Oyunları Komitesi (ICMG), Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK), 1971 İzmir Akdeniz Oyunları Komitesi resmi belge ve yayınları taranmış; eski IOC Başkanı Avery Brundage (1952-1972)’in özel arşivinden ilgili belgeler derlenmiştir. Orijinal kaynaklar anlatıda yeniden inşa (*reconstruction*) amacından daha çok sunuş/sahneleme (*representation*) amaçlı kurgulanmış; yapılan kapsamlı gazete incelemeleri (Cumhuriyet ve Milliyet) verilerin ve belgelerin değerlendirilmesinde dönemin Türkiye’sinin sosyo-kültürel ve sportif açılardan eleştirel kurama yakın bir sahnelenmesi işlevini görmüştür. Bu çalışmanın amacı İzmir Akdeniz Oyunları çerçevesinde gözlemlenen iki sorunsala cevap aramak olmuştur. Birincisi, Türkiye’nin kısa süreli organizasyonlarda Cumhuriyet’in kurucu felsefesinin temel taşlarından olan milli seferberlik ve kurumsal akıl/devlet aklı (*raison d’etat*) çerçevesinde hareket edip başarılı olup olamadığıdır. İkinci sorunsal ise sportif ve idari açıdan Türkiye’nin Cumhuriyet’in kuruluşundan beri insan sermayesine verdiği önem ve yaptığı yatırımın, süreklilik arz eden çağdaşlaşma idealinde, spor eğitimi, kültürü ve yönetiminde hedeflerine ulaşım ulaşılmadığıdır. Cumhuriyet’in ellinci yılına girerken İzmir Akdeniz Oyunları bu açılardan Türkiye için büyük bir imtihan olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akdeniz Oyunları, Avery Brundage, İzmir, Uluslararası Akdeniz Oyunları Komitesi (ICMG), Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK)

1971 IZMIR MEDITERRANEAN GAMES: THE BIG TEST

Abstract: The International Mediterranean Games (ICMG) is a multi-sport event celebrated every four years under the aegis of the International Olympic Committee (IOC), and sanctioned by the IOC rules. The first Mediterranean Games were held in Alexandria (Egypt) in 1951, and since then Turkey participated in its all versions and hosted the games twice, first in Izmir in 1971 and recently in 2013 in Mersin. Albeit being the most important international multi-sport organization hosted by Turkey in the first fifty years of the Turkish Republic, the sports historians have not paid the deserved attention to 1971 Izmir Games. This study, which covers roughly the five years between 1967 and 1971, presents a documentary and descriptive account of the candidacy, preparations and the hosting stages of the Izmir Games. Numerous official documents, reports, bulletins and publications of the IOC, ICMG, Turkish National Olympic Committee, and Izmir Games Organization Committee (COJMI/IMGOC) as well as the personal archives of the former IOC President Avery Brundage (1952-1972) were compiled and reviewed in order to design a comprehensive picture of the Izmir Games. Following the approach that history narratives are rather representations of the past than its reconstruction, in this rather short essay, the extensive scan of the Turkish daily newspapers Cumhuriyet and Milliyet complemented the spotlights on sports and socio-cultural aspects of Turkey. The purpose of this study, in this respect, to delve into two problematic areas of the early Republic in such big events like the Mediterranean Games. First is to what extent Turkey could/can accomplish success in the organization of such events by clinging to the national mobilization and *raison d’etat* or institutional efficiency framed by the founding philosophy of the Republic i.e. rationality and modernization efforts in nation-building. Second is to what degree Turkey fulfilled its ambitions of establishing a sound base in sports education, culture and management in concert with its reliance and investment on its human capital. 1971 Izmir Mediterranean Games was a much-awaited test for these issues. The result was satisfactory.

Key Words: Avery Brundage, International Olympic Committee (IOC), Izmir, The Mediterranean Games, Turkish National Olympic Committee (TNOC)

GİRİŞ

Son yıllarda önemini epey yitirmiş olsa da Akdeniz Oyunları, Akdeniz’e kıyısı olan ülkelerin Olimpiyat Oyunları’ndan sonra katıldığı en önemli çok sporlu organizasyonlardan biri olma özelliğini taşımaktadır. Akdeniz havzası antik Olimpiyat Oyunları’nın ortaya çıktığı ve üç kıtada toprakları bulunan bir bölgedir. Yüzlerce inanç, kültür ve etnisitenin bir araya geldiği havza Antik Dünya’nın merkezini teşkil etmekteydi. Çok eskiden beri yoğun şekilde yerleşimin görüldüğü bir bölge olan Akdeniz havzası bu yüzden tarih boyunca askeri, siyasi ve ekonomik çekişmelerin ve çatışmaların odağında kalmıştır. Akdeniz Oyunları bunca çekişme ve huzursuzluğun ortasında Akdeniz’e kıyısı olan milletlerin dil, din ve kültür farklılıklarına rağmen dostluk ve dayanışma atmosferini dört yılda bir de olsa soludukları bir “bir araya gelme” vesilesi olmuştur. (ICMG, 2020)¹

Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk elli yılında düzenlemiş olduğu en önemli uluslararası spor organizasyonu olan 1971 İzmir Akdeniz Oyunları şimdiye kadar spor tarihçileri tarafından önemi derecesinde ele alınmamıştır. Atina’nın ev sahipliğinden çekilmesi dolayısıyla 2013’te Mersin’de düzenlenen Akdeniz Oyunları dışında 1971 İzmir Oyunları Türkiye’nin ev sahipliğini yaptığı tek Akdeniz Oyunları’dır. Bu yüzden, yakın dönem Türk tarihi açısından oldukça önemli olan bu organizasyon, Soğuk Savaş konjonktürü içinde de ayrı bir önem teşkil etmekte, Türkiye’nin dünyada *Détente* (yumuşama/rahatlama) atmosferinin yaşandığı yıllarda dış politikası ve kamu diplomasisi açısından kendini gösterdiği ender organizasyonlardan biri olarak göze çarpmaktadır. Türkiye’nin Akdeniz Oyunları’nın ev sahipliğine aday olması ve bu organizasyonu ortaya koyuş şekli cumhuriyetin temel ilkelerinden biri olan Batılılaşma ve çağdaşlaşma ilkesi açısından temel felsefesinde bir süreklilik unsuru olarak görülebilir. İzmir şehrinin ve Türk insanının üstlendiği ve başarıyla tertiplediği Oyunlar, ev sahipliğini dördüncü kez Arap ülkelerine bırakmayan Türkiye sayesinde Arap Oyunları’na dönüşmekten kurtulmuş; İzmir şehrinin ve organizasyonun çehresi dolayısıyla Türkiye’nin Batılı yüzünü göstermiştir. Oyunlar’a olan ilgi ve organizasyonun başarısı Akdeniz Oyunları’nın popülaritesini ve büyüklüğünü artırmış; Akdeniz Oyunları, Soğuk Savaş Dönemi’nin sonuna kadar Batı Bloğu’nda Olimpiyat Oyunları’ndan sonra en kayda değer uluslararası bölgesel çok sporlu organizasyonlarından biri olma özelliğini korumuştur.

YÖNTEM

Türkiye’nin Akdeniz Oyunları’na ev sahipliği adaylığı sürecinden 1971 İzmir Oyunları’nın sonuna kadar olan yaklaşık beş yıllık süreci inceleyen bu çalışma, öncelikle belgesel ve betimsel bir incelemedir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), Uluslararası Akdeniz Oyunları Komitesi (ICMG), Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) ve 1971 İzmir Akdeniz Oyunları Organizasyon Komitesi resmi belge ve yayınlarının kapsamlı olarak tarandığı bu incelemede, 1952-1972 yılları arasında IOC Başkanlığı yapmış Avery Brundage’in Kanada Western Üniversitesi’nde bulunan belge koleksiyonundan İzmir Oyunları ile ilgili olan belgeler de derlenmiştir. Şimdiye kadar Cem Atabeyoğlu’nun *Akdeniz Oyunları ve Türkiye (2000)* kitabı dışında İzmir Akdeniz Oyunları ile ilgili kayda değer bir ikincil kaynak yazılmamış olduğu için Oyunlar’ın gidişatı gün be gün Cumhuriyet ve Milliyet gazeteleri taranarak sunulmuş; detaylı saptamalar ışığında genel bir resim ortaya konmuştur. Yer kısıtlaması yüzünden dipnotlarda verilen anekdotların, Oyunlar süresince sportif ve sosyo-kültürel açıdan atmosferi okuyucuya yansıtma işleviyle faydalı olacağı düşünülmüştür. Tarih anlatılarının bir yeniden inşa

¹ Uluslararası Akdeniz Oyunları Komitesi web sayfası metinde ICMG olarak kullanılmıştır. “The Mediterranean Games”, **International Committee of Mediterranean Games (ICMG/ Fr. CIJM)**, <https://cijm.org.gr/mediterranean-games/> Erişim Tarihi: 20.03.2020

(reconstruction) süreci olmaktan öte bir sunuş/sahneleme (representation) oldukları hipotezinden yola çıkarak bu çalışmada tarihsel belgelerin varlığında nesnel olma kaygısı güdülmemiştir (Booth, 2013).² Verilerin değerlendirilmesi ve yorumlanmasında nitel yöntemler kullanılmış; eleştirel kurama yakın durulmuştur. Araştırma iki soruyu/sorunsalı cevaplamayı amaçlamıştır. İlki, Türkiye'nin, ve dolayısıyla Türk insanının, kurumsallaşabildiği ölçüde, kısa soluklu girişimlerde soluğu yettiğince ve Cumhuriyet'in kurucu ilkelerine bağlı kaldığı sürece başarılı olabilmesinin ulusal seferberlik, kurumsal akıl veya devlet aklı (*raison d'état*) çerçevesinde hareket etmesine bağlı olup olmadığıdır. İncelenen ikinci sorunsal, Türkiye'nin uzun vadede kalıcı olacak başarılar ve eserler açısından Cumhuriyet'in kuruluşundan beri insan sermayesine verdiği önem ve bu sermayeye yaptığı yatırımın sürekliliği ölçüsünde, geçen yüz yıl içinde Batılılaşma ülküsü çerçevesinde özellikle spor kültürü, eğitimi ve yönetimi yönünden hedeflerine ulaşıp ulaşmadığıdır. Bu açıdan, Cumhuriyet'in ellinci yılına gelindiğinde İzmir Akdeniz Oyunları çok uygun bir *litmus* testi olmuştur.

BULGULAR

Akdeniz Oyunları'nın Tarihçesi

Akdeniz Oyunları'nın fikir babası aslen Türk olan Mısırlı Muhammet Tahir Paşa (1897-1970)'dir (A. Brundage Collection; Rapor 1971; Olympic Review, Jan. 1970; Atabeyoğlu, 2000; Miller, 2012).³ Soğuk Savaş'ın başlangıç yıllarındaki gerilimli atmosferde düzenlenen 1948 Londra Olimpiyatları sırasında yapılan IOC'nin 43. Oturumu'nda IOC Yönetim Kurulu üyesi M. Tahir Paşa, belki de Londra Olimpiyatları Organizasyon Komitesi Başkanı Lord Burghley'in telkinleriyle, bir Akdeniz Oyunları düzenlenmesi fikrini gündeme getirmişti. Burada Tahir Paşa Fransa, İspanya, İtalya, Lübnan, Suriye, Türkiye, Yugoslavya ve Yunanistan'ın IOC üyelerine fikri sunmuş; aldığı olumlu karşılık üzerine Akdeniz Oyunları'nın 1951'de düzenlenmesinin düşünüldüğünü, oturumda söz alarak IOC kayıtlarına geçirtmişti (Olympic Review, Sept. 1948; ICMG, 2020; Miller, 2012).⁴ İlki Mısır'ın İskenderiye şehrinde

² Douglas Booth (2013), "Narrative Form: Understanding Representations of Olympic Pasts", **Olympika**, XXII, s. 91-95

³ Emirgan (İstanbul)'da doğan Muhammed Tahir Paşa Osmanlı sadrazamlarından Arif Paşa'nın torunu ve Stockholm elçisi Mustafa Şekip Bey'in oğludur. Annesi Emine Azizi Hanım Mısır Hıdivi İsmail Paşa'nın kızıydı. Üniversiteyi Berlin'de okuyan M. Tahir Paşa siyasi bilimler doktorasını Lausanne Üniversitesi'nden aldı. Gençliğinde binicilik, polo, eskrim ve atıcılık sporlarıyla bilfiil uğraştı. 1931'de Mısır Havacılık Kulübü'nü kurdu ve 1934-1942 yılları arasında Mısır Spor Teşkilatı'nın başkanlığını yaptı. Osmanlı İmparatorluğu yıkılınca amcası Mısır Kralı Fuat'ın yanına yerleşti. Kral Fuat ölünce tahta geçen Kral Faruk zamanında Mısır Meclisi'nde senatörlük yaptı. 1934-1968 yılları arasında IOC üyesi olarak görev yapan M. Tahir Paşa Akdeniz Oyunları yapılmasını teklif ettiği sırada IOC Yürütme Komitesi'nde yer almaktaydı. M. Tahir Paşa geçirdiği bir trafik kazasından sonra hayatının son üç yılını mezara defnedildiği İstanbul'da yaşadı. IOC kendisinin ölümünden sonra adına bir ödül vermeye başladı. **İzmir Akdeniz Oyunları: Organizasyon Komitesi Raporu 1971 (1974)**, der. Cem Atabeyoğlu ve ark., İzmir Akdeniz Oyunları Yayınları, Ankara, s. 20-22 (buradan sonra **Rapor 1971 olarak verilecektir**); "Décès de S. E. Mohammed Taher (The Death of S. E. Mohammed Taher)", **Olympic Review** (1967'ye kadar Bulletin du Comité International Olympique, bu makalede sadece Olympic Review adı kullanılacaktır.), Vol. 28 (January 1970), s. 35-36; Suat Erler, "Akdeniz Oyunları'nın Kurucusu Muhammed Tahir Paşa", **İzmir Akdeniz Oyunları Bülteni, No: 5 (Mayıs 1971)**, içinde **Avery Brundage Collection** (bundan böyle Brundage C.), Box: 200, Reel: 116; Burhan Felek, "İzmir Oyunları (Jeux D'İzmir)", İzmir Akdeniz Oyunları Bülteni, No: 5 (Mayıs 1971), **Brundage C.**, aynı kutu; "Akdeniz Oyunları Kurucusu Tahir Paşa Anıldı", **Milliyet**, 06.10.1971; David Miller (2012), **The Official History of the Olympic Games and the IOC (Athens to London: 1896-2012)**, Edinburgh: Mainstream Publishing Co., s. 473; Cem Atabeyoğlu (2000), **Akdeniz Oyunları ve Türkiye**, İstanbul: TMOK Yayınları, s. 7-12.

⁴ Keza o dönemde "Hür Dünya" ülkeleri ile "Demir Perde" arkasındaki devletler olmak üzere Avrupa nüfuz bölgelerine ayrılmıştı. Filistin meselesiyle Ortadoğu'nun çalkalanmaya başladığı ortamda İngiltere için hem Kıbrıs hem de Mısır daha fazla önem kazanmıştı. Bu durumu muhafaza edebilmenin bir yolu da spor ve spor diplomasisi ile Akdeniz ülkelerini birbirine yaklaştıracak vasıtalar temin etmektir. Toplantıda tercümanlık yapan Tahir Paşa

5-20 Ekim 1951 tarihleri arasında düzenlenen Akdeniz Oyunları'na 10 ülkeden 734 sporcu katılmıştı. 1950'lerde çok fazla ilgi görmeyen Oyunlar'a 10-12 civarında ülke katılıyor; sporcu sayısı 800 ile 1000 arasında değişiyordu (Brundage C.; ICMG, 2020; Olympic Review, Oct. 1971).⁵ Akdeniz Oyunları için daimi bir komite kurma fikri ise 1959 Beyrut Akdeniz Oyunları sırasında IOC üyesi ve Lübnan Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı Şeyh Gabriel Gemayel (1907-1987)'den gelmişti. Gemayel'in girişimleriyle 16 Haziran 1961'de Uluslararası Akdeniz Oyunları Komitesi/ Comité International Jeux Méditerranéens (ICMG/CIJM) resmen kuruldu (Brundage C.; ICMG, 2020; Stanton, 2012).⁶ Kısa sürede gelişen organizasyona IOC politikaları çerçevesinde kadın atletler 1967'den itibaren katılmaya başladılar. Aynı yıl Tunus'ta düzenlenen Akdeniz Oyunları'na 12 ülkeden 38'i kadın 1249 sporcuyla rekor sayıda katılım oldu. Türkiye'nin Akdeniz Oyunları'na ev sahipliği yapma fikri bu dönemde gelişti (ICMG, 2020; Rapor 1971).⁷

1970'li yıllarda Akdeniz Oyunları'nın statüsü "bölgesel ve olimpik nitelikli sportif bir organizasyon" olarak tanımlanmıştı. Oyunlar'ın ev sahipliği, Olimpiyatlar'da olduğu gibi, ülkelere değil Akdeniz şehirlerine verilmekteydi. Oyunlar'a katılacak sporcuların amatör olma şartı vardı. Oyunlar'a katılan sporcu, antrenör ve yöneticilerin barınma ve konaklama masrafları ev sahibi şehrin Organizasyon Komitesi'ne aitti. ICMG, IOC tarafından tanınmış olan Milli Olimpiyat Komiteleri tarafından kurulmuş bir federasyondur ve daimi merkezi Atina'daydı (Brundage C.; Rapor 1971).⁸ 1971 İzmir Akdeniz Oyunları'nın düzenleneceği tarihlerde ICMG gayet güçlü bir İcra Kurulu'na sahipti. ICMG'in başkanı IOC üyesi Şeyh Gabriel Gemayel, asbaşkanı sonradan IOC Başkanlığı yapacak olan IOC üyesi İspanyol Juan Antonio Samaranch'tı. Kuruldaki diğer asbaşkan ise Türkiye'nin IOC üyesi Suat Erler'di (Brundage C.; Rapor 1971).⁹

Filistin meselesinin gündeme alınmasını sağlamıştı. Aynı toplantıda Tahir Paşa, Olimpiyatlar'da Filistin bölgesini Filistin'in mi yoksa İsrail'in mi temsil edeceği kararının bir yıl sonra verilmesini teklif etmişti ve bu teklifi kabul edilmişti. "Extrait du Procès-Verbal de la Seance du 27 Juillet 1948 (The Minutes of the IOC Session, 27 July 1948)", **Olympic Review**, Vol. 11 (September 1948), s. 36-37, 43; "History of Games", **ICMG**, <https://cijm.org.gr/mediterranean-games/> erişim tarihi 20.03.2020; **Miller**, s. 651.

⁵ Sırasıyla, Oyunlar 1951'de İskenderiye (Mısır), 1955'te Barselona (İspanya), 1959'da Beyrut (Lübnan), 1963'te Napoli (İtalya) ve 1967'de Tunus (Tunus)'ta düzenlendi. Rapor 1971, s. 20-21; "Editions of the Mediterranean Games", **ICMG**, <https://cijm.org.gr/mediterranean-games/> erişim tarihi 20.03.2020; "İzmir Mediterranean Games", **Olympic Review**, Vol. 49 (October 1971), s. 564; "Akdeniz Oyunları'nın Tarihçesi (L'Historique des Jeux Méditerranéens)", **Brundage C.**, a. k.

⁶ Gabriel Gemayel Lübnan'ın önde gelen ailelerinden birine mensuptu. Gençliğinde futbol oynamış ve şampiyonluklar kazanmıştı. Gemayel 1947'de Lübnan Milli Olimpiyat Komitesi'ni kurmuş ve uzun süre bu komitenin başkanlığını yapmıştır. 1950'li yıllar boyunca Lübnan Futbol Federasyonu Başkanlığı, Gençlik Kulüpleri Spor Birliği Başkanlığı ve Milli Spor Komitesi üyeliği gibi görevlerde bulunan Gemayel Lübnan spor camiasının en dominant figürüydü. 1952-1987 yılları arasında 35 yıl IOC üyeliği yapmıştır. Gemayel 1964-1969 yılları arasında da IOC Yönetim Kurulu'nda yer almıştır. Gemayel'in spor tutkusu Lübnan'ın dünyanın birçok spor organizasyonunun bir parçası olmasında en büyük etkendi. Gemayel'in tutkusu İzmir Akdeniz Oyunları için hazırlanan bültenlerden birindeki yazısında görülmektedir. "Cheikh Gabriel Gemayel, Les Jeux Méditerranéens: temple de la joie et de l'amitié (Akdeniz Oyunları: Neşe ve Dostluk Mabedi)", **Brundage C.**, a.k.; "Akdeniz Oyunları Beynelmül İcra Komitesi (Comité International des Jeux Méditerranéens)", **Brundage Collection**, a.k.; "The Mediterranean Games: The ICMG", **ICMG**, <https://cijm.org.gr/mediterranean-games/>; Miller, s. 474; Andrea L. Stanton, "Pioneer of Olympism in the Middle East: Gabriel Gemayel and Lebanese Sport", **The International Journal of the History of Sport**, 29: 15 (2012), s. 1-16

⁷ Tunus'ta Türkiye 9'u altın 25 madalya kazandı. **Rapor 1971**, s. 260; "Editions of the Mediterranean Games", **ICMG**, <https://cijm.org.gr/mediterranean-games/>

⁸ **Brundage C.**, "Statuts du Comité International des Jeux Méditerranéens", a.k.; **Rapor 1971**, s. 18

⁹ Uluslararası Akdeniz Oyunları İcra Kurulu (ICMG) 1971'de şu isimlerden oluşuyordu: Başkan Cheikh Gabriel Gemayel (Lübnan), Asbaşkan: Juan Antonio Samaranch (İspanya), Asbaşkan: Suat Erler (Türkiye), Genel Sekreter: Epaminondas Petralias (Yunanistan), Üye: Ahmed Damerch Touni (Mısır), Mohammed Benjelloun

Oyunlar'a Adaylık ve Hazırlık Süreci

1971 Akdeniz Oyunları'na ev sahipliği yapma fikri Türkiye'de 1966 yılı başlarında gündeme geldi. Daha önceki beş organizasyona da büyük kabilelerle katılan Türkiye'nin Oyunlar'a ev sahipliği yapması beklentisi vardı. İstanbul'un aday olması beklenirken İzmir Oyunlar'a talip oldu. Türkiye İzmir'in çok güzel bir şehir olması ve fuar tecrübesinin yanı sıra Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK)'ndeki kültürlü ve uluslararası bağlantıları ve tecrübesi geniş üyeler sayesinde bu Oyunlar'ın altından yüz akıyla çıkabilirdi. Aynı tarihlerde TMOK Yönetim Kurulu çok değerli ve tecrübeli kişilerden oluşmaktaydı (Brundage C.; Rapor 1971).¹⁰ Ancak öteden beri bir "spor politikası olup olmadığı tartışılan" ve Akdeniz Oyunları'nın "niteliği ve genişliği hakkında hiçbir fikri olmayan" devletin (hükümetin) nasıl hareket edeceği muammaydı. TMOK'un emektar başkanı Burhan Felek'in Akdeniz Oyunları'nın ve organizasyonun niteliğinin devlet kadrolarına anlatılmasında payı çok büyük olmuştur. Bürokratlara yaptığı telkinlerde Felek'in belirttiği gibi, organizasyona ev sahipliği yapmanın büyük faydaları vardı: "Akdeniz Oyunları'nın en büyük faydası, tertipçi memleketi modern tesisler ve spor vasıtaları tedarikine, sporun hemen her branşında ilerleme kaydına zorlamasıdır. Biz bunu sporda *kalite ve kantite* bakımından pek ilerlememiş bazı memleketlerin bu yüzden kaydettikleri parlak telakkilerde gördük." Felek'e göre şartlar ne kadar zor ve diğer aday şehirlere göre ne kadar aleyhte olursa olsun, Hükümetin yardımlarıyla bu işin üstesinden gelinebilirdi.¹¹ Devlet kadrolarının da ikna edilmesiyle birlikte Beden Terbiyesi Genel Müdür (BTGM) Vekili Rauf Meleksoy'un teklifi ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Kamil Ocak'ın 15 Mart 1967 tarihli onayıyla ICMG'ye 6. Akdeniz Oyunları'nın ev sahipliğini yapma teklifinde bulunulması kararlaştırıldı. Türkiye'nin ev sahipliğine başvuracağı sıralarda Cezayir ve Fas da ev sahipliği talebinde bulunmuşlardı. Fas ve Cezayir'in birbirine düştüğü ortamda Fas'ın Türkiye lehine adaylıktan çekildiğini açıklamaları üzerine Türkiye'nin adaylığı kesinleşti. ICMG'nin 6 Eylül 1967'de Tunus'ta yapılan toplantısında TMOK Başkanı Burhan Felek ve TMOK Genel Sekreteri Suat Erler'in teklifi kabul edildi. Teklifin kabul edilmesinde o zamana kadar düzenlenen Oyunlar'dan üçünün Arap ülkelerinde yapılmış olması ve altıncısının da Fas veya Cezayir'de yapılmasının Oyunlar'ı Arap Oyunları'na dönüştürmesi tehlikesinin diğer üyelere güçlü bir şekilde anlatılmasının rolü olmuştu (Brundage C.; Rapor 1971).¹²

Akdeniz Oyunları'nın ev sahipliğinin İzmir'e verilmesini müteakiben Türkiye'deki yetki meselesi, sporu yöneten resmi kuruluş BTGM (kanuni yetki), Oyunlar'ın alınmasında yetkili kuruluş TMOK (nizami yetki) ve Oyunlar'ın verildiği İzmir Belediye Başkanlığı (şehir otoritesi) arasında 20 Nisan 1968'de imzalanan bir protokolle çözüldü. Bu protokolle bir Organizasyon Komitesi kurulmasına karar verildi. 21 Şubat 1969'da Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Kamil Ocak başkanlığında Beden Terbiyesi İzmir Bölge Müdürlüğü'nde yapılan

(Fas), Gulio Onesti (İtalya). "Akdeniz Oyunları Beynelmilel İcra Komitesi (Comite International des Jeux Mediterraneens)", **Brundage C.**, a.k.; **Rapor 1971**, s. 4

¹⁰ Başkanlığını yılların duayen gazetecisi Burhan Felek'in yaptığı TMOK'ta Asbaşkanlığı FIBA Üyesi Turgut Atakol yürütüyordu. Genel Sekreter IOC üyesi Suat Erler'in yardımcılığını tecrübeli gazeteci Erdoğan Arıpınar yapıyordu. TMOK'un diğer üyeleri BTGM İ. Hakkı Güngör, gazeteci Haluk San, Fizyoloji doktoru Prof. Necati Akgün, mühendis Ajlan Buharalı ve fabrikatör Mustafa Vefa'ydı. **Rapor 1971**, s. 5; "TMOK İcra Kurulu", **Brundage C.**, a.k.

¹¹ Burhan Felek, "Geçirdiğimiz Büyük İmtihan", Milliyet, 08.10.1971

¹² 1965-1970 yılları arasında Türkiye'de Süleyman Demirel'in başbakanlığını yaptığı Adalet Partisi hükümetleri iktidardaydı. İzmir Beden Terbiyesi Bölge Müdürü Bekir Ziya Ertemiz'e göre Atatürk Spor Salonu'nun hizmete açılması kendisini büyük organizasyonlar yapmaya teşvik etmiş ve açılış için İzmir'e gelen Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Kamil Ocak'a Akdeniz Oyunları'nı İzmir'de düzenleme fikrini teklif etmişti. Tunus'taki Oyunlar'a katılan 165 kişilik Türk kafilesine beş kişilik bir inceleme grubu da katılmış; bu grup Tunus'taki Oyunlar'la ilgili bir rapor hazırlamıştı. **Rapor 1971**, s. 26, 30; "Bekir Ziya Ertemiz: Les Jeux Mediterraneens et la ville d'İzmir (Akdeniz Oyunları ve İzmir)", **Brundage C.**, a.k.; "Burhan Felek: Jeux D'İzmir", **Brundage C.**, a.k.

toplantıyla Merkez İcra Komitesi adı verilen Organizasyon Komitesi belirlendi. İhtisas Komiteleri kuruldu ve Oyunlar'ın düzenleneceği tarih 6-17 Ekim 1971 olarak belirlendi. Düzenleme faaliyetlerinde başlarda ağırlık Ankara'da iken zamanla çalışmalar İzmir'de yoğunlaştırıldı. Türkiye'nin ilk Gençlik ve Spor Bakanı İsmet Sezgin'in 16.12.1970 tarihli ve 824 sayılı onayı ile Oyunlar Müdürlüğü Teşkilatı kuruldu ve ihtisas komitelerinin görev dağılımı yapıldı (Brundage C.; Rapor 1971).¹³ İnşa edilecek veya yenilenecek spor tesislerinin planlaması ise Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü tarafından yapıldı. Yapılan tespitler sonucunda bir Olimpiyat Sitesi, bir Olimpik Yüzme Havuzu ve bir Atış Poligonu'nun yapılması kararlaştırıldı. Olimpiyat Sitesi'nin 70 bin kişilik bir Olimpik Stadyum (Halkapınar Stadyumu) çevresinde şekillenmesi planlandı. İzmir dışında futbol ve atıcılık müsabakaları için Manisa'da, bisiklet yarışları için Balıkesir'de tesislerin yapılması ve onarılması kararlaştırıldı. Jimnastik müsabakaları için de İzmir Hava Lisesi Spor Salonu'nun bakımı yapılacaktı. Ancak tesislerin inşa yetkisi Bayındırlık Bakanlığı'ndaydı. Bütçe kanunu Oyunlar'a sarf edilecek paranın ancak devlet eliyle sarfını emretmekteydi. Yapım faaliyetleri Bayındırlık Bakanlığı tarafından yürütüldü. Tesislerin yapımı ve bakımı için harcanan para 200 milyon lirayı buldu (Brundage C.; Rapor 1971; Felek, 1971).¹⁴

Oyunlar'ın iyi bir şekilde organizasyonunun yapılması için Türkiye'de birçok kurum ve kuruluş harekete geçmişti. Henüz 12 Nisan 1968'de Başbakan Süleyman Demirel Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı'na ilk hükümet emrini vermişti. Emirde "... bu güzel teşebbüsün tarafımızdan... memleketimizin dış itibarına layık bir ciddiyet ve mükemmeliyetle desteklenmesi icap eder" deniyor; hükümetin tesislerin yapımı, Atatürk Öğrenci Yurdu'nun (Brundage C.; Felek, 1971; Rapor 1971; Milliyet, 1971)¹⁵ Oyunlar Köyü olarak tahsisi ve Organizasyon masraflarının İzmir Belediyesi tarafından karşılanacak 3 milyon liralık meblağın dışında kalan masraflar için 9 milyon liranın finanse edilmesinde yardım edeceği belirtiliyordu. Hükümetin dışında, TMOK düzenleme çalışmalarını titizlikle izleyip danışmanlık yapma ve ICMG ile olan ilişkilerin yürütülmesinde büyük rol sahibi oldu. Başta BTGM olmak üzere Türk

¹³ Kuruluşunda Organizasyon Komitesi'nde şu isimler yer alıyordu. Başkan: İzmir Valisi Namık Kemal Şentürk, Asbaşkan: BTGM Ulvi Yenal, Genel Sekreter: İzmir Belediye Başkanı Osman Kibar, Üyeler: TMOK Başkanı Burhan Felek, TMOK Asbaşkanı Rauf Meleksoy, TMOK Genel Sekreteri Suat Erler, Genelkurmay Başkanlığı Temsilcisi ve Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Temsilcisi. BTGM Vekili Orhan Bilgin'in görevinden ayrılması sonucunda Turgut Atakol Haziran 1971'de Oyunlar Müdürü olarak atandı. İhtisas Komiteleri ise Oyunlar Müdürlüğü'nün altında Teknik Planlama Komitesi, Tesisler Komitesi, Sosyal İşler ve Ulaştırma Komitesi, İaşe ve İbade Komitesi, Basın-Yayın ve Haberleşme Komitesi, Seremoni ve Protokol Komitesi olarak örgütlendi. **Rapor 1971**, s. 32-40, 44-51; "Cevat Neciboğlu: İzmir Akdeniz Oyunları Düzenleme Faaliyeti", **Brundage C.**, a.k.; "İhtisas Komiteleri (Les Comites Competents)", **Brundage C.**, a.k.

¹⁴ Olimpiyat Sitesi Haziran 1968'de ihaleye verilmişti. Oyunlar'ın sonunda harcanan rakam 250 milyon lira olarak kaydedildi. **Rapor 1971**, s. 36-37, 115-117; "Erdoğan Sungur: La Natation a Izmir (İzmir'de Yüzme Sporu ve Tesisler)", "Ulvi Yenal: Une Organisation qui va rejoyer tous (Herkesi Mutlu Kılacak Bir Organizasyon)", "Bekir Ziya Ertemiz: Les Jeux Mediterraneens et la ville d'Izmir (Akdeniz Oyunları ve İzmir)", **Brundage C.**, a.k. ; Burhan Felek, "Geçirdiğimiz Büyük İmtihan", **Milliyet**, 08.10.1971. Olimpiyat Sitesi'nin planları için bkz. **Rapor 1971**, 118-119.

¹⁵ Oyunlar Köyü tanıtım bülteninde İnciraltı Oyunlar Köyü (Le Village des Jeux d'İnciraltı) olarak sunulmaktaydı. Oyunlar'ın ikinci gününde tesisleri gezen Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, tesisleri "Atatürk Öğrenci Sitesi" olarak adlandırdı. Oyunlar Köyü İnciraltı plajlarında güzel bir mevkiye konumlandırılmıştı. Oyunlar Köyü şehre 12 km uzaklıktaydı. Olimpiyat Sitesi'ne uzaklık 18 kilometreydi. 2000 kişinin barınabileceği on blok halinde inşa edilen Oyunlar Köyü'nde 31 adet bungalow tipi bina narenciye bahçeleri ve palmiye ağaçlarıyla çevrelenmişti. Nisan 1970'de yapımına başlan Oyunlar Köyü Eylül 1971'de işletmeye açıldığında 28.5 milyon liraya mal olmuştu. Kadın sporcular ise Yakınoğlu Yüksek Okulları Yurdu'nun bir bloğunda kalacaklardı. Erkek sporcuların kaldığı yere uzaklıkları bir kilometreydi. Özel davetliler ise önem sırasına göre Büyük Efes Oteli, İzmir Oteli, Kilim Oteli, Otel Anba ve Otel Kismet'te kaldılar. **Rapor 1971**, s. 148-159; "İnciraltı Oyunlar Köyü (Le Village des Jeux d'İnciraltı)", "Bekir Ziya Ertemiz: Les Jeux Mediterraneens et la ville d'Izmir (Akdeniz Oyunları ve İzmir)", **Brundage C.**, a.k.; İhsan Biricik, "Olimpiyat Köyünün Adı Atatürk Öğrenci Sitesi Oldu", **Milliyet**, 08.10.1971; Fecri Ebcioğlu, "Kızlar Kampının Tek Erkeği: Tom", **Milliyet**, 08.10.1971.

Silahlı Kuvvetleri (TSK) ve Turizm ve Tanıtma Bakanlığı gibi devlet organları da düzenleme çabalarında büyük yardımlarda bulundu. Organizasyon Komitesi Başkanı olarak en büyük yüklerden birini üstlenen İzmir Valisi N. Kemal Şentürk bürokratik tecrübesiyle süreci başarıyla idare ederken spor sayesinde İzmir'in tanıtımında yapıcı bir rol oynadı (Brundage C.; Rapor 1971).¹⁶

Oyunlar'ın hazırlık sürecinde başta dönemin Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay ve Başbakanı Süleyman Demirel olmak üzere birçok önemli Türk ve yabancı spor ve devlet adamı İzmir'i ziyaret etti. Sporla ilgili bakanlar Kamil Ocak, İsmet Sezgin ve Sezai Ergun'un yanı sıra birçok bakan organizasyon çalışmalarını kontrol etti. Bu dönemde ICMG İcra Kurulu üyeleri ile yapılan ortak toplantılardan beşi (Mayıs 1968, Ekim 1969, Nisan 1970, Haziran 1970 ve Mayıs 1971) İzmir'de yapıldı ve bu toplantılar sırasında üyeler İzmir'de misafir edildi. Organizasyon Komitesi'nin çalışmaları göstermek üzere davet ettiği onlarca yabancı basın mensubu 9-10 Ekim 1970 tarihlerinde İzmir'i ve Olimpiyat Sitesi'ni ziyaret etti. Gelenlerin arasında Uluslararası Spor Yazarları Derneği (AIPS) Asbaşkanı Lucien Tshimpumbu ve 1972 Münih Olimpiyat Oyunları Basın Şefi Hans Klein da vardı (Rapor 1971).¹⁷ Tesislerin hummalı yapım faaliyetleri ise Oyunlar başlayana kadar sürdü. Çok kısa bir zamanda mevcut üç spor salonuna ilaveten 4000 kişilik bir spor salonu, Karşıyaka'da yelken tesisleri ve Alsancak'ta yüzme havuzu yapılmıştı. Tesislerin yapılmasına paralel olarak Avrupa Yelken Şampiyonası, Avrupa Gençler Futbol Şampiyonası, Balkan Basketbol, Voleybol ve Yüzme Şampiyonaları ve Balkan Yüzme Şampiyonası gibi organizasyonlar hazırlık sürecinde İzmir'de düzenlendi. Olimpik Stadyum (Halkapınar Stadı)¹⁸ Ağustos 1971'de tamamlandı. Stadyum'un etrafında 4 adet futbol sahası ve bir atletizm pisti yapılmıştı. Olimpik Stadyum'un altında 12 adet spor salonu, bir yüzme havuzu ve 500 kişilik konferans salonunun inşaatı henüz tamamlanmamıştı. Oyunlar Köyü'nde de inşaat devam etmekteydi. AP Hükümetleri ve bürokratları zamanında mali mevzuat ve bürokratik hantallık ve tecrübesizlikler yüzünden çok zorlu geçen hazırlıklar, 12 Mart 1971 Muhtırası sonrası kurulan "teknokrat" Hükümet ve yeni BTGM'nün olağanüstü çabaları sayesinde son 4.5 ay zarfında rayına oturmuştu (Brundage C.; Felek, 1971).¹⁹ Oyunlar'a bir gün kala basın toplantısı yapan İzmir Belediye Başkanı Osman Kibar (Asfalt Osman), "Güzel bir iş yaptık, kutlu olsun" diyor; basında çıkan olumsuz haberlere itibar edilmemesini tavsiye ediyordu. Son rötuşların yapıldığı son günlerde askeri ekiplerin de katıldığı tam bir "seferberlik" havası gözlenmekteydi. Her ne kadar tesislerin tamamlanması son dakikaya kalmışsa da otoriteler İzmir organizasyonunun o zamana kadar düzenlenmiş Oyunlar içinde en başarılısı olacağı inancındaydı (Milliyet, 1971).²⁰

¹⁶ 1970 yılında Organizasyon Komitesi tarafından Hükümet'ten Oyunlar için ihtiyaç duyulan 12 milyon 350 bin lira talep edilmiş; 10 milyon liralık bir ödenek Mart 1971'den itibaren harcanabilmek üzere BTGM 1971 Mali Bütçesiyle Oyunlar Müdürlüğü'ne yardım olarak verilmişti. Bunun için çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararnamesi "İzmir Akdeniz Oyunları Organizasyon Çalışmaları ve Fondan Yapılacak Harcamalara Ait Yönetmelik" adıyla 4 Haziran 1971 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmişti. Sonuçta Oyunlar için yapılan toplam cari giderler İzmir Belediyesi'nin karşıladığı 3 milyon lira da dahil olarak 11 milyon lirayı bulmuştu. **Rapor 1971**, s. 52-60; "N. Kemal Şentürk: Le Sport et l'amitie (Spor ve Dostluk)", **Brundage C.**, a.k.; "Cevat Neciboğlu: İzmir Akdeniz Oyunları Düzenleme Faaliyeti", **Brundage C.**, a.k.. Organizasyon Komitesi Oyunlar Müdürlüğü Teşkilat Şeması için bkz. **Rapor 1971**, s. 56; "Merkez İcra Komitesi Teşkilat Şeması", **Brundage C.**, a.k..

¹⁷ **Rapor 1971**, s. 60-74

¹⁸ Daha sonradan Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay tarafından Olimpik Atatürk Stadyumu olarak adlandırılmıştır.

¹⁹ "Bekir Ziya Ertemiz: Les Jeux Mediterraneens et la ville d'İzmir (Akdeniz Oyunları ve İzmir)", **Brundage C.**, a.k. "Situation actuelle des Lieux de Competitions (Müsabaka Yerlerinin Durumu)", Bülten No:4 (Nisan 1971), **Brundage C.**, a.k., Burhan Felek, "Geçirdiğimiz Büyük İmtihan", **Milliyet**, 08.10.1971

²⁰ Tesisler yetişmeyecek diyen İtalyan *Stadio* gazetesi muhabiri Paolo Facchinetti, bütün hazırlıkların tamamlandığını söyleyen Bayındırlık Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürü tarafından İzmir'e davet edilmişti. "Türk işi" başlıklı yazısının gerçeğe ilgisi olmadığı anlaşılan Facchinetti, hakkında yapılacak araştırma sonunda görevinden men edildiği bildirilmişti. Nurhan Aydın, "Facchinetti İzmir'e Davet Edildi", **Milliyet**, 05.10.1971;

1951'den itibaren her dört yılda bir yapılan Akdeniz Oyunları'nda Türkiye İzmir öncesi 50 altın, 26 gümüş ve 23 bronz olmak üzere 99 madalya kazanmıştı. Genel madalya sıralamasında Fransa, İtalya, Macaristan ve Yugoslavya'dan sonra gelen Türkiye bu yüzden bu Oyunlar'da ev sahibi olmanın da avantajını kullanarak 1968 Mexico City Olimpiyat Oyunları'nda yaşadığı hüsrancı bir nebze olsun hafifletmek istiyordu. Ayrıca Türkiye Tunus'ta da çok başarılı bir performans sergilememişti. Özellikle iddialı futbol takımının yaşadığı hezimet hala akıllardaydı (Rapor 1971; Milliyet, 1971).²¹ 1972 Münih Olimpiyat Oyunları öncesinde Türkiye için Akdeniz Oyunları iyi bir Olimpiyat provası olacaktı. Öte yandan, Efes, Bergama ve Truva gibi antik sitelerin bulunduğu bir bölgede yer alan İzmir antik çağlardan beri ekonomik açıdan çok verimli ve turistik potansiyeli olan bir şehirdi. Oyunlar öncesinde yapılacak olan İzmir Fuarı Türkiye'nin sıkışmış ekonomisine nefes aldırabilecek bağlantılar kurulmasına vesile olabilirdi. 1966-1970 yılları arasında ortalama 45 devletten 1700-1800 yabancı firma ile son yıllarda sayısı 700'e yaklaşan Türk firmanın katıldığı Fuar Oyunlar'ın heyecanı ile birleştiğinde çok başarılı olabilirdi. Kısaca, Türkiye'nin çok ülkeli ve çok sporlu, olimpiyat benzeri bir organizasyonun tesisler ve düzenleme açısından altından kalkıp kalkamayacağı dış politika ve uluslararası prestij açısından "büyük bir imtihan" olacaktı (Brundage C.; Olympic Review, Oct. 1971; Felek, 1971).²² Oyunlar süresince spor sahaları ve salonların yanı sıra İzmir'in dört bir tarafı Akdeniz Oyunları'nın amblemi olan 150 bayrak ve farklı ülkelerden getirilen 1172 bayrakla donatıldı. Bayrak sayısı 2500'ü bulmaktaydı ve bunların 1235'i BTGM tarafından sağlanmıştı. İzmir 1908'de meşrutiyetin ilanından beri bu kadar bayrağı bir arada görmemişti. Şehirde tam bir şenlik havası hâkimdi. Oyunlar öncesinde PTT tarafından yapılan pul yarışmasında ikisi atletizm ve biri futbol temalı olmak üzere üç pul tasarımı seçildi ve satışa sunuldu. Ayrıca hazırlık süreci boyunca ve Oyunlar süresince broşür, bülten ve programlar yayımlandı ve dağıtıldı (Brundage C.; Rapor 1971; Olympic Review, Sept-Dec. 1971; Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).²³

Kafileler ve davetliler Oyunlar'ın başlamasına iki gün kalana dek İzmir'e gelmeye devam etti. Türkiye Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay ve Başbakan Nihat Erim İzmir'e Oyunlar'dan önceki akşam geldiler (Brundage C.; Milliyet, 1971).²⁴ İzmir'e dünya spor camiasından birçok önemli

Ergun Emek, "Kibar: 'Mutluyuz, Güzel Bir İş Yaptık' Dedi", **Milliyet**, 05.10.1971; Selahattin Cihanoğlu, "Atıcılık", **Milliyet**, 06.10.1971; İhsan Biricik, "Her İş Son Dakikaya Kalmış", **Milliyet**, 06.10.1971; Reha Erus, "İtalyan Gazeteci Görevden Alındı", **Milliyet**, 08.10.1971.

²¹ Türkiye 1967 Tunus Akdeniz Oyunları'nda 9'u altın sadece 25 madalya kazanabilmişti. Türk güreşçiler serbestte 5, grekoromende 4 altın madalya kazanmışlardı. **Rapor 1971**, s. 260; Haluk San, "Oyunlarda Derece Alan Türk Sporcuları", "Bugüne Kadar Yapılan Oyunlarda Madalya Durumu", **Milliyet**, 06.10.1971; Nurhan Aydın, "Tunus'tan İzmir'e", **Milliyet**, 06.10.1971

²² İlki 1927 yılında yapılan İzmir Enternasyonal Fuarı 20 Ağustos-20 Eylül 1971 tarihleri arasında düzenlendi. "İzmir Enternasyonal Fuarının Kısa Tarihçesi", İzmir Akdeniz Oyunları Bülteni, No: 5 (Mayıs 1971), **Brundage C.**, a.k.; "Tarihi Ege Bölgesi", **Brundage C.**, a.k.; Suat Erler, "Akdeniz Oyunları'nın Kurucusu Muhammed Tahir Paşa", İzmir Akdeniz Oyunları Bülteni, No: 5 (Mayıs 1971), Avery Brundage Collection, Box: 200, Reel: 116; "İzmir", **Olympic Review**, No: 49 (October 1971), s. 564; Burhan Felek, "Geçirdiğimiz Büyük İmtihan", **Milliyet**, 08.10.1971

²³ Oyunlar için basılan pulların değeri 100, 200 ve 500 kuruştur. Oyunlar'ın başlamasına kadar 8 nüsha renkli bülten ve 10 nüsha haber bülteni yayımlandı. Oyunlar süresince de 13 adet günlük bülten yayımlandı. Brundage Collection'dan yararlandığımız belgelerin çoğu Oyunlar öncesinde yayımlanmış ve Brundage'a gönderilmiş olan sekiz adet renkli bültenden çekilmiş sayfalardan oluşmaktadır. **Rapor 1971**, s. 94-95, 168-172; "Philately", **Olympic Review**, No: 48 (September 1971), s. 512; "Philately", **Olympic Review**, No: 50-51 (November-December 1971), s. 646; "Akdeniz Oyunları Pulları", **Cumhuriyet**, 11.10.1971; İhsan Biricik, "Notlar", **Milliyet**, 06.10.1971

²⁴ Avery Brundage ve özel yardımcısı Frederick Rügsegger 4 Ekim günü İstanbul'a ulaşmışlardı. "Western Union: Nite Letter", F. Rügsegger'den T. Atakol'a, 04.10.1971, **Brundage C.**, a.k.; "Nurhan Aydın, "Oyunlara Katılacak

isim davet edilmişti. Davet edilenlere gönderilen tanıtma broşüründe Türkiye'nin dış politikası düsturu "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" bizzat Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın mesajı olarak verilmişti. Davet edilenlerin birçoğu Oyunlar'ın ilk günü hazır ve nazır açılışı bekliyorlardı. İzmir'deki özel davetliler arasında IOC Başkanı Avery Brundage, IOC Asbaşkanı C. Jean de Beaumont ve IOC Sekreteri Monique Berlioux da vardı (Brundage C.; Rapor 1971).²⁵ Davetlilere gönderilen Açılış ve Kapanış törenleri programı oldukça ayrıntılıydı. Açılış töreni için 6 Ekim günü saat 15.20'de Oyunlar Köyü'nden çıkacak olan kafiler Olimpik Atatürk Stadyumu'nda saat 17.00'de resmi geçide başlayacaklardı. Bir saat içinde kafilerin stadyumu terk etmesinden sonra Türkiye-Suriye futbol karşılaşması yapılacaktı. TRT Oyunlar'ı naklen yayınlacaktı. Oyunlar'a basın ilgisi yüksekti. Oyunlar'ı akredite olarak 135'i yabancı olmak üzere 485 basın mensubu izleyecekti. 200 basın kartı talebinde bulunan TRT'ye bile sadece 90 basın kartı tahsis edilmişti (Brundage C.; Rapor 1971; T-82, 1971; Milliyet, 1971).²⁶

Açılış Töreni ve Oyunlar

Oyunlar'a 162 sporcuyla gelen İtalya ve 148 sporcuyla katılan İspanya Oyunlar'ın birinciliği için favori gösterilmekteydi. Türkiye Oyunlar'da 219 sporcuyla temsil edilecek; Yugoslavya 161, Yunanistan ise 159 sporcuyla yarışacaktı (Rapor 1971; Milliyet, 1971).²⁷ Oyunlar'a toplamda 15 ülkeden 127'si kadın 1362 sporcu katılacaktı. ICMG Statüsü'nün 17. Maddesine göre Oyunlar'a katılan sporcuların amatör olmaları şartı vardı. 17 spor dalında yarışan sporculara ilk üç derece için madalya verilecek; dördüncülükten altıncılığa kadar olan dereceler diplomayla ödüllendirilecekti (Rapor 1971; TMOK, 2020; Milliyet, 1971).²⁸ Oyunlar'ın açılışına ilgi çok büyüktü. İzmir adeta gazeteci istilasına uğradı. Otellerde yer kalmadı. Yarı-askeri rejim altında yaşayan Türkiye'de Oyunlar sebebiyle 6 Ekim günü İzmir'e saat 13.00'ten sonra girişler yasaklandı. Akşam da saat 21.00'e kadar İzmir'den çıkışa izin verilmedi. Yine de açılış gününde İzmir'de bayram havası vardı (Milliyet, 1971).²⁹ Açılışa en üst düzey protokol olarak Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, Başbakan Nihat Erim ve Spor Bakanı Sezai Ergun'un yanı sıra Kuvvet Komutanları katıldılar. Yetmiş bin seyircinin izlediği ve IOC Başkanı Avery Brundage'in şeref konuğu olarak yer aldığı açılış töreninde birçok milli olimpiyat komitesi

Ülkeler İzmir'e Gelip Köye Yerleştiler", **Milliyet**, 05.10.1971; "Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay İzmir'de", **Milliyet**, 06.10.1971

²⁵ Cumhurbaşkanı C. Sunay gibi, 12 Mart Muhtırası'na kadar Başbakanlık yapan Süleyman Demirel de Akdeniz Oyunları'nın dış politika için önemine değindiği tanıtma broşürü yazısında Oyunlar vesilesi ile "daha mutlu, müşterek bir dostluk dünyası" tesis edileceğini vurgulamaktaydı. Öte yandan, Organizasyon Komitesi Başkanı İzmir Valisi Namık Kemal Şentürk'ün 9 Temmuz 1971'deki davet mektubuna incelikte cevap veren IOC Başkanı Avery Brundage bir aksilik olmazsa geleceğinin garantisini veriyordu. Brundage'in pasaport ve vize işlemlerine özel önem veren Oyunlar Müdürü Turgut Atakol IOC Başkanı'ndan mektup yoluyla fotoğrafını ve vize formlarını talep etti ve Brundage'in ulaşım ve konaklama işlerini yakından takip etti. **Rapor 1971**, s. 188-196; "Le Message de Cevdet Sunay (Cevdet Sunay'ın Mesajı)", **Brundage C.**, a.k.; "Süleyman Demirel", **Brundage C.**, a.k.; Namık K. Şentürk'ten Avery Brundage'a, 09.07.1971; Avery Brundage'tan Namık K. Şentürk'e, 22.07.1971, **Brundage C.**, a.k.; Turgut Atakol'dan Avery Brundage'a, 01.09.1971 ve 11.09.1971 tarihli mektuplar, **Brundage C.**, a.k.

²⁶ Tören programı broşürü T-82 kodlu talimatnameydi. "Jeux Méditerranéens d'Izmir Ceremonies d'Overture et de Cloture (İzmir Akdeniz Oyunları Açılış ve Kapanış Törenleri Talimatı)", s. 1-46, **Brundage C.**, a.k.; **Rapor 1971**, s. 88-89, 178-185, 222-225; "Günün Programı", "Amatörler Suriye Karşısında", "TV Akdeniz Oyunlarını Naklen Yayınlıyor", **Milliyet**, 06.10.1971; İhsan Biricik, "Notlar", **Milliyet**, 06.10.1971

²⁷ Oyunlar'da 446 Türk hakem görev aldı. Antrenör, masör, sağlık personeli ve hakemlerle beraber Türk kafilesi 796 kişiden oluşmaktaydı. Oyunlar'a 109'ar sporcuyla gelen Mısır ve Suriye de iddialıydı. **Rapor 1971**, s. 231; Reha Erus, "İtalyanlar En Az 25 Altın Madalya Bekliyor", **Milliyet**, 06.10.1971; "Akdeniz Oyunlarına İştirak Edecek Sporcularımız", **Milliyet**, 06.10.1971

²⁸ Arnavutluk, Kıbrıs Cumhuriyeti ve İsrail şartları sağlayamadıkları dolayısıyla Oyunlar'a davet edilemediler. Daveti kabul eden ülkelerden Monako ise sporcu göndermedi. **Rapor 1971**, s. 80, 102-104, 108; "İzmir 1971 Akdeniz Oyunları", **TMOK**, www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari-Detay/64/1 erişim tarihi 20.03.2020; "Akdeniz Oyunları'nda 4500 Diploma Yazdı", **Milliyet**, 20.10.1971

²⁹ Odhan Baykara, "İzmir'e Giriş Çıkış Yasaklanınca Binlerce Kişi Şehir Dışında Kaldı", **Milliyet**, 07.10.1971; Fecri Ebcioğlu, "Ağlara Takılanlar: Efeste Nefes", **Milliyet**, 07.10.1971;

başkanı ve uluslararası federasyon başkanı da hazır bulunuyordu. Organizasyon Komitesi Başkanı ve İzmir Valisi Namık Kemal Şentürk'ün hoş geldiniz konuşmasını Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay ve ICMG Başkanı Gabriel Gemayel'in konuşmaları takip etti. Bu konuşmalardan sonra saat 17.32'de İzmir Akdeniz Oyunları resmen açıldı. Alfabe sırasıyla stadyumu turlayan kafilerden en fazla alkışı Cezayir kafilesi aldı. En kalabalık kabile Türk kafilesiydi. Her ülke kafilesinden bir atlet bir amfora içinde taşıdığı Akdeniz suyunu Şeref Tribünü önüne yapılmış havuza döktü. Oyunlar yeminini Türk gülleci Halim Emre okudu (Rapor 1971; Olympic Review, Oct. 1971; Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).³⁰ Havanın soğuk ve rüzgârlı olmasına rağmen stadyumdaki atmosfer gayet iyiydi. Açılış Türkiye ile Suriye arasında yapılan futbol müsabakası ile yapıldı. İlk gün ufak bir organizasyon bozukluğu yaşandı ve yelken parkuru son anda değiştirildi. Ancak ufak aksaklıklar açılış gününün güzelliğine gölge düşürmedi; yerli yabancı herkes açılış töreninden memnun kaldı. Tesislerin yetiştirilmiş olması ve açılış törenindeki intizam son ana kadar tereddütleri olan yabancı davetlileri hayrete düşürmüştü. İzmir, dolayısıyla Türkiye, imtihanın ilk aşamasını geçmişti (Rapor, 1971, Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).³¹

Türkiye'nin Olimpiyat Oyunları'nda olduğu gibi en büyük madalya umudu güreşçilerdi. Serbest Güreş Müsabakaları 15-16 Ekim'de Alsancak Stadyumu'nda, finaller ise 17 Ekim'de Olimpik Atatürk Stadyumu'nda açık havada yapıldı. Baş antrenör Muharrem Atik ve antrenörler Nasuh Akar ve Servet Meriç tarafından çalıştırılan Türk güreşçiler on sıkletin tamamında altın madalya kazanarak takım halinde birinci oldular. Türk Milli Takımı'nın bu başarısı bir ilkti ve hem Akdeniz Oyunları'nda hem de güreş şampiyonlarında görülmemiş bir şeydi. Sonuçtan çok memnun olan Antrenör Atik iyi çalışılması halinde Münih Olimpiyatları'nda da Türk serbest güreşçilerinin birinci olacağına inanmaktaydı (Rapor 1971; Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).³² Grekoromen Güreş Müsabakaları 11-13 Ekim'de

³⁰ Akdeniz Oyunları yemini şöyleydi: "Bütün müsabıklar adına, Akdeniz Oyunları'na adil, kaidelere riayet eden müsabıklar olarak ve sporun zaferi ile ekibimizin şerefi için mertçe mücadele etmek gayesiyle katılmak istediğimize yemin ederim." Öte yandan, Burhan Felek'in aktardığına göre Samaranch "organizasyon ve tesisler, özellikle Oyunlar Köyü'nün şimdiye kadar gördükleri arasında en üstünü" demişti. **Rapor 1971**, s. 86-88, 108, 180-182; "İzmir", **Olympic Review**, Vol. 49 (October 1971), s. 564-566; "Bugüne Dek 48 Altın, 25 Gümüş, 16 Bronz Madalya Kazandık", **Cumhuriyet**, 05.10.1971; "Akdeniz Oyunları Yarın Açılıyor", **Cumhuriyet**, 05.10.1971; Ergun Emek, "Oyunlar Bugün Muhteşem Törenle Açılıyor", **Milliyet**, 06.10.1971; "Spor Tarihimizin En Büyük Olayı Bugün Başlıyor", **Cumhuriyet**, 06.10.1971; "21 Altın Madalya Bekliyoruz", **Cumhuriyet**, 06.10.1971; Namık Sevik, "6. Akdeniz Oyunları Başladı", **Milliyet**, 07.10.1971; İsmail Sivri, "Sunay ve Erim Tören Sonuna Kadar Kaldı", **Milliyet**, 07.10.1971

³¹ Oyunlar öncesinde "Türk işi" organizasyon olacak deyip hazırlıkları eleştiren İtalyan Stadio gazetesi açılış töreninden sonra "Türkler mükemmel bir organizasyonu mucizevi bir şekilde gerçekleştirdi" diyordu. **Rapor 1971**, s. 86; Tuncer Benokan, "Açılış Muhteşem Oldu", **Cumhuriyet**, 07.10.1971; Turgut Güngör, "Suriye'yi 2-1 Yendik", **Cumhuriyet**, 07.10.1971; Erhan Güner, "Yelken Kuralları Çiğnendi", **Cumhuriyet**, 07.10.1971; Namık Sevik, "6. Akdeniz Oyunları Başladı", **Milliyet**, 07.10.1971; Nurhan Aydın, "Amatörlerimiz Güç Galip: 2-1", **Milliyet**, 07.10.1971; İhsan Biricik, "Soğuk Futbol", **Milliyet**, 07.10.1971; Vehbi Emre, **Milliyet**, 08.10.1971; Ali Abalı, "Herşey İçin Teşekkür Ediliyor", **Milliyet**, 08.10.1971; Burhan Felek, "Geçirdiğimiz Büyük İmtihan", **Milliyet**, 08.10.1971; "Stadio Ağız Değiştirdi", **Milliyet**, 09.10.1971

³² Oyunlar'a çok az bir süre kala otoriteler Türkiye'nin sadece basketbol, futbol, voleybol, atletizm ve güreşte dereceye gireceğini, diğer branşlarda şansı olmadığını belirtmekteydi. Serbest güreş milli takımı baş antrenörü Muharrem Atik bütün sıkletlerde altın madalya beklemekteydi. Eski şampiyon güreşçilerden Hamit Kaplan "bizim zamanımızda Akdeniz Oyunları'na baloya gider gibi giderdik" derken Türk güreşçilere fazla zorluk çıkmayacağına işaret etmekteydi. Oyunlar öncesinde serbest güreşte en az beş altın madalya bekleniyordu ve beklenenin üstünde bir başarı geldi. Ancak, yaklaşan 1972 Olimpiyatları'nda Türk serbest güreşçiler minderlerden silindi ve sadece bir gümüş madalya kazanabildi. **Rapor 1971**, s. 292-293; Ergun Emek, "Kibar", **Milliyet**, 05.10.1971; Sadettin Güneş, "En Çok Altın Madalya Beklediğimiz Branş: Güreş", **Cumhuriyet**, 08.10.1971; Yavuz Bayraktar: "Güreşte Hedef 12 Altın Madalya", **Milliyet**, 08.10.1971; Çetin Gürel, "Serbest Güreşler Bugün", **Cumhuriyet**, 15.10.1971; Kadir Akat, "Serbest Güreş Bugün Başlıyor", **Milliyet**, 15.10.1971; Turgut Güngör, "9 Tuş Yaptık", **Cumhuriyet**, 16.10.1971; Yavuz Bayraktar, "9'u Tuşla 12 Galibiyet Aldık", **Milliyet**,

Alsancak Stadyumu'nda ve finalleri 17 Ekim'de Atatürk Stadyumu'nda yapıldı. Grekoromende Türkiye serbest güreş kadar başarılı olamadı; ancak baş antrenör Necdet Uçar'ın 3-4 altın madalya tahmini doğru çıktı. Dört sıklette altın madalya kazanan ve üç sıklette de ikincilikte kalan Türkiye, yine de takım halinde birinci oldu. Birinci olmasına rağmen Türk güreşçiler otoriteleri tatmin etmedi (Rapor 1971; Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).³³ Büyük umutlar bağlanan Türkiye Futbol Milli Takımı üçüncü (Rapor 1971; Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971)³⁴ olurken, Basketbol ve Voleybol Milli Takımları ikinci oldu (Rapor 1971; Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).³⁵ Yarışların yapıldığı Halkapınar (Olimpiyat) Stadı'nın şehre uzaklığı ve

16.10.1971; Turgut Güngör, "Altınlara El Koyduk", **Cumhuriyet**, 17.10.1971; Turgut Güngör, "Tuş, Tuş, Tuş: 10 Altın Aldık", **Cumhuriyet**, 18.01.1971; Kadir Akat, "Serbestte 10 Altın Madalya Aldık", **Milliyet**, 18.10.1971; Yavuz Bayraktar, "Yüzme Havuzundan Güreş Minderine", **Milliyet**, 18.10.1971; "Serbestte Genel Klasman", **Milliyet**, 18.10.1971; "10 Altın Madalyalı Güreşçi Hasret Gideriyor", **Milliyet**, 19.10.1971

³³ Grekoromende 1971 Dünya Şampiyonası'nın tek madalyalı güreşçisi Hızır Sarı Eylül ayında Sofya'da olduğu gibi 48 kiloda yine ikincilikte kaldı. FILA Başkanı Milan Ercegan Türk güreşçilerin daha çok teknik, taktik ve kondisyon çalışması gerektiğini söylerken takımdaki güreşçilerin moral eksikliğine de işaret etmekteydi. Vehbi Emre de Türk güreşçilerin bugünkü çalışma şartları ile dünya minderlerinde söz sahibi olamayacağını belirtmekteydi. Emre de Türk güreşçileri teknik ve kondisyon açısından eksik bulmuştu. FILA üyeleri arasındaki ortak kanı Türkiye'nin grekoromen güreşte git gide geriye düşmekte oluşuydu. Mısırlı eski şampiyon güreşçi Mahmud Hassan'a göre de Türk güreşçilerin grekoromen tekniği çok zayıftı. **Rapor 1971**, s. 293-294; Kadir Akat, "Grekoromenler Bugün", **Milliyet**, 11.10.1971; Ali Alakuş, "Grekoromen Güreşleri Başladı", **Cumhuriyet**, 12.10.1971; Kadir Akat, "7 Galibiyet, 2 Beraberlik, 1 Mağlubiyet", **Milliyet**, 12.10.1971; Tuncer Benokan, "Lü Altın Aldı", **Cumhuriyet**, 13.10.1971; Tuncer Benokan, "4 Altın 3 Gümüş Aldık", **Cumhuriyet**, 14.10.1971; Kadir Akat, "Grekoromende 4 Altın Madalya Aldık", **Milliyet**, 14.10.1971; "Notlar", **Cumhuriyet**, 14.10.1971; "Grekoromen Açık Oturum", **Milliyet**, 16.10.1971; Kadir Akat, "Türkiye'de Güreş Mafiş", **Milliyet**, 16.10.1971

³⁴ Futbol müsabakaları 6-16 Ekim tarihleri arasında Karşıyaka ve Manisa Atatürk Stadyumlarında yapıldı. Final maçı Olimpik Atatürk Stadyumu'nda yapıldı. Türkiye-Fransa maçında tamamen dolan Olimpiyat Stadı'nda seyirci ve hasılat rekoru kırıldı. Türkiye grup birinciliği için çekilen kurayı kaybedince aynı puandaki Tunus finale çıktı. Türkiye üçüncülük maçında kötü bir oyundan sonra Mısır'ı uzatmalarda yenerek bronz madalya kazandı. Futbol otoriteleri Türk Milli Takımını pek iç açıcı bulmadı. Türkiye'nin gol yollarındaki etkisizliği dikkat çekti. **Rapor 1971**, s. 120-123; Ergun Emek, "Bangenter: Hatadan Kaçamıyorsunuz", **Milliyet**, 08.10.1971; Turgut Güngör, "Tunus Final Şansımızı Azalttı", **Cumhuriyet**, 10.10.1971; Namık Sevik, "Tunus'la Berabere Kaldık", **Milliyet**, 10.10.1971; İhsan Biricik, "Fransa İle Oynuyoruz", **Milliyet**, 12.10.1971; Turgut Güngör, "Fransa'yı 1-0 Mağlup Ettik", **Cumhuriyet**, 13.10.1971; İhsan Biricik, "Fransa'yı 1-0 Yendik", **Milliyet**, 13.10.1971; Turgut Güngör, "Kurayı Kaybettik", **Cumhuriyet**, 14.10.1971; Ergun Emek, "Final Kurasını Kaybettik", **Milliyet**, 14.10.1971; Turgut Güngör, "Notlar", **Cumhuriyet**, 14.10.1971; "Seyirci ve Hasılat Rekoru", "Notlar", **Cumhuriyet**, 14.10.1971; Turgut Güngör, "Üçüncülük İçin Mısır İle Oynuyoruz", **Cumhuriyet**, 15.10.1971; İsmet Tongo, "Tükürükle Duş", **Milliyet**, 15.10.1971; Tuncer Benokan, "Mısır'ı Zor Yendik", **Cumhuriyet**, 16.10.1971; İhsan Biricik, "Amatörler Üçüncü Oldu: 1-0", **Milliyet**, 16.10.1971; İhsan Biricik, "Futbolda Açık Oturum", **Milliyet**, 20.10.1971

³⁵ Basketbol müsabakaları 7-11 Ekim tarihleri arasında Atatürk Spor Salonu'nda yapıldı. Milli Takım'da yaşlı ve tecrübeli Hüseyin Alp dışında takımı domine edecek bir oyuncu yoktu. Yugoslavya Milli Takım Antrenörü Ranko Zeraviça "Bir Hüseyin Alp'e bel bağlamakla basketbolunuz düzelmez. Gençlere önem vermeniz gerekiyor. Bizim elimizde çok daha geniş basketbolcu havuzu var" yorumunda bulunurken nüfusuna oranla Türkiye'nin basketbolcu yetiştirmekte sistem açısından çok yetersiz olduğunu belirtmekteydi. Milli Takım antrenörlerinden Mehmet Baturalp ise "Bütün takımların sporcuları bizimkilerden çok daha iyi adale yapısına sahipti" derken kendilerinin kondisyona yeteri kadar önem vermediğini itiraf etmekteydi. FIBA Genel Sekreteri R. W. Jones ise Türkiye'de basketbolun olmadığını söylerken Fransa, İtalya, İspanya'nın yokluğunda ve Yugoslavya'nın B Takımı'yla geldiği turnuvada Türkiye'nin başarılı görüldüğünü ifade etmekteydi. **Rapor 1971**, s. 274-275, 290-291, 305; Nurhan Aydın, "Bu Gece Fas İle Oynuyoruz", **Milliyet**, 07.10.1971; Tuncer Benokan, "Fas'ı 105-56 Yendik", **Cumhuriyet**, 08.10.1971; "Finali Yugoslavya İle Oynarız", **Milliyet**, 09.10.1971; Tuncer Benokan, "Mısır'ı 75-52 Mağlup Ettik", **Cumhuriyet**, Nurhan Aydın, aynı başlık, **Milliyet**, 10.10.1971, s. 8; Turgut Güngör, "Yunanistan'ı 80-66 Yendik", **Cumhuriyet**, 11.10.1971; Nurhan Aydın, "Basketbolda Finaldeyiz", **Milliyet**, 11.10.1971; Tuncer Benokan, "Basketbolda İkinci Olduk", **Cumhuriyet**, 12.10.1971; Nurhan Aydın, "Yugoslavya'ya 62-50 Yenilerek İkinci Olduk", **Milliyet**, 12.10.1971; Hüseyin Çine, "İlk Maçımızı Suriye İle Oynuyoruz", **Milliyet**, 12.10.1971; "Voleybolda Suriye'yi 3-0 Yendik", **Cumhuriyet**, 13.10.1971; "Yalçın Granit İstifa Etti", **Milliyet**, 13.10.1971; "Voleybolda Yunanistan'ı 3-0 Mağlup Ettik", **Cumhuriyet**, 14.10.1971; Nurhan Aydın, "Yunanistan'ı 3-0 Yendik", **Milliyet**, 14.10.1971; "Notlar", **Cumhuriyet**, 14.10.1971, s. 8; Nurhan Aydın, "Turnuvaya Renk Katardı", **Milliyet**, 14.10.1971; "Voleybolda İkinciliği Garantiledik", **Cumhuriyet**, 15.10.1971;

bilet fiyatları yüzünden ilginin az olduğu atletizm müsabakalarında, bayanlarda madalya kazanamayan Türk atletler erkeklerde de kısa mesafe koşularında varlık gösteremediler. Maratonda favorilerden Hüseyin Aktaş gümüş madalya, 1968 Olimpiyatları dördüncüsü İsmail Akçay bronz madalya kazandı. 50 km yürüyüşte ve 1500 metrede Türk atletler üçüncü oldu. 1500 metrede üçüncü olan Mehmet Tümkan sadece bir aylık çalışma sonrasında bu dereceyi yaparak otoriteleri şaşırtmıştı. Cirit atmada gümüş ve bronz madalyalar Türk atletlerin oldu (Rapor 1971; Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).³⁶ İtalya Milli Takımı antrenörünün “6 altın madalya alacaklar” dediği Türk boksörler 11 sıkletin üçünde birinci, ikisinde ikinci ve üçünde üçüncü olarak toplamda 8 madalyayla başarılı bir performans gösterdiler (Rapor 1971; Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).³⁷ Atıcılıkta ve bisiklette alınan birer bronz ve eskrimde bayanlarda alınan bir gümüş madalya, jimnastiği madalyasız geçen Türkiye'nin madalya sıralamasında çok işine yaramasa da en azından bu sporlarda Türk sporcuların varlığını gösterdi. Türkiye'nin iddialı olduğu diğer bir branş halterdi. Türkiye halterde 1 altın ve iki bronz, judoda beş sıklette 2 gümüş ve 3 bronz madalya kazandı. Halter Federasyonu Başkanı A. Nusret Say ve antrenör Kemal Ay halterde gösterilen performanstan memnundu. Judoda ise Judo Federasyonu Başkanı Cihat Uskan'ın farkı görülmekteydi (Rapor 1971; Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).³⁸ Türkiye'nin madalya sıralamasında dördüncülükte kalmasının en

Nurhan Aydın, “Tunus’u 3-0 Yenerek Finale Kaldık”, **Milliyet**, 15.10.1971; Tuncer Benokan, “Yugoslav Gözü İle Basketbolumuz”, **Cumhuriyet**, 15.10.1971; Nurhan Aydın, “Mısır’ı da 3-1 Yendik”, **Milliyet**, 16.10.1971; “Voleybol Finalinde Yugoslavya’ya 3-0 Yenildik”, **Cumhuriyet**, 17.10.1971; Nurhan Aydın, “Voleybolde Gümüşten Öteye Gidemedik”, **Milliyet**, 17.10.1971; Togay Bayatlı, “Jones: Türkiye’de Basketbol Yok”, **Milliyet**, 19.10.1971; “Solakoğlu Jones’a Cevap Verdi”, **Milliyet**, 20.10.1971.

³⁶ Oyunlar öncesinde otoriteler “maratonda rakipsizsiniz ama 800 ve 1500 metre dışında dereceye giremezsiniz” demektedir. Maratonda ünlü Tunuslu atlet Gammoudi hastalığı dolayısıyla yarışmayacağını açıklamış; fakat sonradan 5000 metre yarışına katılmıştı. Atletizmde Türk atletler Türkiye rekorları kırarken dereceleri onları üst sıralara bile taşımaya yetmiyordu. Örneğin, gülle atmada Türkiye rekoru kıran Tahsin Albayrak'ın 14.94 metrelik derecesi birinciden 4 metre gerideydi ve Albayrak sonuncu olmuştu! **Rapor 1971**, s. 265-273; Ergun Emek, “Kibar”, **Milliyet**, 05.10.1971, s.8; “Gamudi Koşmayacak”, **Milliyet**, 07.10.1971; “Gamoudi Münih’te Atletizme Veda Edecek”, **Milliyet**, 08.10.1971; “Atletizm Bugün Başlıyor”, **Cumhuriyet**, 12.10.1971; Orhan İlhan, “Tartan Pist Rekor Bekliyor”, **Milliyet**, 12.10.1971; Yavuz Bayraktar, “50 Liralık Bilet Fiyatları”, **Milliyet**, 13.10.1971; “Albayrak Sonuncu Oldu”, **Cumhuriyet**, 13.10.1971; Kahraman Baççum, “1500 Metrede”, **Milliyet**, 13.10.1971; Yalçın Pekşen, “Notlar”, **Cumhuriyet**, 14.10.1971; Erhan Gürer, “Tümkan 400 m.de 3. Oldu”, **Cumhuriyet**, 14.10.1971; Kahraman Baççum, “1500de Tümkan Üçüncü Oldu”, **Milliyet**, 14.10.1971; Erhan Gürer, “Notlar”, **Cumhuriyet**, 14.10.1971; Erhan Gürer, “50 km Yürüyüşte Öz Üçüncü Oldu”, **Cumhuriyet**, 15.10.1971; Yavuz Bayraktar, “Hızlı Koşanlar Arasında Bir Ay-yıldızlı Adam”, **Milliyet**, 16.10.1971; “Sakat sakat 50 Km Yürüdü”, **Cumhuriyet**, 17.10.1971; Erhan Gürer, “Cirit Atmada 1 Gümüş, 1 Bronz Aldık”, **Cumhuriyet**, 17.10.1971; Kahraman Baççum, “İki Atletimiz Şeref Kürsüsüne Çıktı”, “Maratonda Altın Madalya Bekliyoruz”, **Milliyet**, 17.10.1971; Erhan Gürer, “Aktaş İkinci Oldu”, **Cumhuriyet**, 18.01.1971; “Akçay Çöktü”, **Milliyet**, 18.10.1971

³⁷ Türkiye Boks Milli Takımı Antrenörü Vural İnan seyirci avantajını kullanamamak yüzünden yeterli sayıda boksörün finale kalamadığını ve umduklarından daha az madalya ile ayrıldıklarını ifade etmekteydi. **Rapor 1971**, s. 281-282; Reha Erus, “Yeter Artık”, **Milliyet**, 07.10.1971; Turgut Güngör, “Özen ve Yalçın Galip”, **Cumhuriyet**, 08.10.1971; Ergun Emek, “İlk Günü İki Galibiyetle Kapadık”, **Milliyet**, 08.10.1971; Ergun Emek, “3 Galibiyet 4 Mağlubiyet”, **Milliyet**, 09.10.1971; Erhan Gürer, “Doruk, Sandal ve Kumova Galip”, **Cumhuriyet**, 09.10.1971, s. 8; Yalçın Pekşen, “Beş Sıklette Finaldeyiz”, **Cumhuriyet**, 10.10.1971; Ergun Emek, “Finaller Bu Gece”, **Milliyet**, 11.10.1971; Erhan Gürer, “Üç Altın Madalya Aldık”, **Cumhuriyet**, 12.10.1971; Ergun Emek, “Ringlerde Heyecan Bitti”, **Milliyet**, 12.10.1971; Ergun Emek, “3 Boksörümüzün Hedefi: Olimpiyat Madalyası”, **Milliyet**, 13.10.1971; Ergun Emek, “Boksta Açık Oturum”, **Milliyet**, 23.10.1971

³⁸ Judoda ağır sıklette bronz madalya kazanan Mehmet Ali Berber daha önceden Güreş Milli Takımı'nda yer almaktaydı. Branş değiştirerek Oyunlar'a katılmıştı. Judoda madalyaları takdim eden BT Genel Müdürü İ. Hakkı Güngör Japon adetleri gereği ayakkabılarını çıkarmıştı. Atıcılıkta bronz madalya kazanan Osman Giraud aynı zamanda Atıcılık Federasyonu Başkanı'ydı. **Rapor 1971**, s. 260-261, 298-301; Günay Şimşek, “En Çok Gündüğümüz Branş Halterde Başarılı Olamadık”, **Cumhuriyet**, 09.10.1971; Şenol Çetin, “Flörede Erdem Sekizinci Oldu”, **Cumhuriyet**, 09.10.1971.; “Ezinler Gümüş Madalya Aldı”, **Cumhuriyet**, 10.10.1971; “Özden Ezinler Gümüş Madalya Kazandı”, **Milliyet**, 10.10.1971; Erhan Gürer, “Halterde İlk Altın Madalya Suvar'dan”, **Cumhuriyet**, 10.10.1971; Reha Erus, “İlk Altın Madalya S. Suvar'ın”, **Milliyet**, 10.10.1971; Erhan Gürer, “Halterde Ali Tan Bronz Madalya Aldı”, **Cumhuriyet**, 11.10.1971, aynı başlık, **Milliyet**, 11.10.1971; Tuncer

büyük sebebi Akdeniz kıyılarının ve sahillerinin uzunluğuna orantısız olarak, yüzme ve su sporlarında 36 sporcuyla katılmasına rağmen, tek bir madalya dahi alamamasıydı. Bu alanda İtalya 35, İspanya 26 ve Yugoslavya 9 madalya kazandılar. Jimnastik müsabakalarına da sadece 5 sporcuyla katılan Türkiye bu branşı da madalyasız geçti. Jimnastikte Yugoslavya 20, İtalya 15 ve İspanya 8 madalya kazandı. Bu ülkeler atletizmde de oldukça başarılıydı. Atletizmde İtalya 25, Yugoslavya 19 ve İspanya 13 kazandılar. Türkiye ise atletizmde sadece 2 gümüş ve 4 bronz madalya kazanmıştı. Bütün takım oyunlarını Yugoslavya kazandı (Rapor 1971; Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).³⁹ Toplam madalya sayısında 51’i altın 117 madalyayla İtalya birinci, 27’si altın 78 madalyayla Yugoslavya ikinci ve 18’i altın 66 madalyayla İspanya üçüncü oldu. Türkiye 14’ü güreşte olmak üzere 18 altın madalya kazandı. Türk sporcular 12 gümüş ve 15 bronz madalya da alarak toplamda 45 madalyayla dördüncü oldu. Yunanistan ise 8’i altın 40 madalyayla beşinci oldu. Bu sonuçlar gösteriyordu ki köklü spor geleneği ve eğitimi olan ülkelere Fransa (Rapor 1971; Milliyet, 1971)⁴⁰ hariç diğer hepsi planlamanın, yatırımlarının ve çalışmalarının karşılığını alıyor; beden eğitimi ve sporu hayatın ve eğitimin asli unsurlarından biri olarak düşünmeyen ve uygulamayan ülkeler ise sportif neticelerde uluslararası arenada ya geride kalıyorlar ya da hiç varlık gösteremiyorlardı. Ancak ev sahibi olmasının da etkisiyle Türkiye önceki oyunlarda 20 civarında seyreden madalya sayısını 45’e çıkarmış olduğu için başarılı addedilebilir (Rapor 1971; Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).⁴¹

Benokan, “Bisiklette Takım Halinde 4. Olduk”, **Cumhuriyet**, 11.10.1971; “Epede Elendik”, **Cumhuriyet**, 12.10.1971; “Skeette Başarı”, **Cumhuriyet**, 12.10.1971; “Pedallarımız Tersine Döndü”, **Cumhuriyet**, 13.10.1971; “Güneş Yunus 3. Oldu”, **Milliyet**, 13.10.1971; “Skeette Osman Giraud Bronz Madalya Kazandı”, **Cumhuriyet**, 13.10.1971; “Judoda Demir Bronz Aldı”, **Cumhuriyet**, 13.10.1971; Ali Acar, “Notlar”, **Cumhuriyet**, 13.10.1971; “Halterde Açık Oturum”, **Milliyet**, 13.10.1971; “Judoda Bir Gümüş Bir Bronz Aldık”, **Cumhuriyet**, 14.10.1971; “Judoda Gümüş ve Bronz Madalya Aldık”, **Milliyet**, 14.10.1971; “Notlar”, **Cumhuriyet**, 14.10.1971; “Bisikletçilerimiz İtalya ve İspanya’nın Arkasından Geldiler”, **Cumhuriyet**, 15.10.1971; Levent Deniz, “4000 Metrede Üçüncü Olduk”, **Milliyet**, 15.10.1971; “Notlar”, **Cumhuriyet**, 16.10.1971; İsmet Tongo, “Madalya Yalınayak Verilir”, **Milliyet**, 16.10.1971; “Bisiklette Üçüncü Olduk”, **Cumhuriyet**, 17.10.1971; Levent Deniz, “Bronz Madalya Aldık”, **Milliyet**, 17.10.1971; Reha Erus, “Eskrimde Açık Oturum”, **Milliyet**, 15.10.1971

³⁹ Oyunlar öncesinde Türkiye Yüzme Milli takımı Antrenörü Çalmof bile “dereceye gireceğiz diye heveslenmeyelim. Onlar yürüyor; biz ise emekliyoruz” demektedir. Ancak buna rağmen yüzme müsabakaları en çok seyirci toplayan müsabakalardandı. Gazeteci Ali Acar, Türk yüzücülerinin derecelerinin çok kötü olduğunu, bazı uzun mesafe yarışmalarında diğer yüzücülerle aralarında bir havuz boyu mesafe açıldığını, buna rağmen bu yarışmalarda Türkiye rekoru kırdıklarını kaydetmekteydi. Türkiye yüzme, atlama ve sutopu dışında jimnastik ve teniste de madalya kazanamadı. Öte yandan sadece 200 lisanslı eskrimcisi bulunan Türkiye’nin 6000 lisanslı eskrimcisi olan İtalya ve 10000 lisanslı eskrimcisi olan Fransa’nın bulunduğu turnuvada madalya alması Milli Takım antrenörü Rıza Arseven’e göre “imkânsızlıklar içinde çalışan” Türk eskrimcilerin “yokluğun içinden çıkarttığı” büyük bir başarıydı. Türk jimnastikçiler ise henüz modern jimnastiğe ayak uydurabilmiş değillerdi. Otoriteler Türk jimnastiğinin henüz temel seviyeye gelmediğini ve jimnastiğin okullara sokulması gerektiğini ifade etmekteydi. **Rapor 1971**, s. 238-241, 256-257; Ergun Emek, “Çalmof: Yüzmede Dereceye Gireceğiz Diye Özenmeyelim”, **Milliyet**, 05.10.1971; Çetin Gürel, “Yüzmede Döküldük”, **Cumhuriyet**, 09.10.1971; Kahraman Bapçum, “Türkiye Rekoru Kırdı Yedinci Oldu”, **Milliyet**, 10.10.1971; “Başarılı Olamadık”, **Cumhuriyet**, 10.10.1971, s. 7-8; “Sutopunda Yugoslavya’ya 17-1 Yenildik”, **Cumhuriyet**, 10.10.1971, s. 7-8; Sadettin Ateş, “Yüzmede Dümen Suyunda Gittik”, **Cumhuriyet**, 11.10.1971; Ali Alakuş, “Sutopunda Yine Yenildik”, **Cumhuriyet**, 11.10.1971, s. 6-8; Ali Acar, “Notlar”, **Cumhuriyet**, 12.10.1971; Erhan Güner, “Mısır Bizden Aldığı Teknelerle Bizi Geçti”, **Cumhuriyet**, 13.10.1971, s. 8; Ali Acar, “Notlar”, **Cumhuriyet**, 13.10.1971, s. 8; “Sutopunda Sonuncu Olduk”, **Milliyet**, 14.10.1971; “Dragonada Üçüncü Olduk”, **Cumhuriyet**, 15.10.1971; İhsan Biricik, “Bütün Takım Oyunlarını Yugoslavya Kazandı”, **Milliyet**, 19.10.1971; “Rakipsiz Mücadele Handikap Oldu”, **Milliyet**, 20.10.1971; Ergun Emek, “Cimnastikte Açık Oturum”, **Milliyet**, 22.10.1971

⁴⁰ Fransa Oyunları’na sadece 50 sporcu göndermişti. Cezayir’in bağımsızlığını protesto ettiği düşünülen Fransa Akdeniz Oyunları’na basketbol ve voleybol takımı da göndermemiş; atletizmde sadece 10 Fransız atlet yarışmıştı. Madalya sayısının fazla olduğu yüzmede ise hiç Fransız yüzücü yoktu. Fransa 50 sporcusuyla 7’si altın 23 madalya kazanmıştı. **Rapor 1971**, s. 237; Kahraman Bapçum, “Kalite ve Derece Yönünden Büyüklük Yoktu”, **Milliyet**, 22.10.1971

⁴¹ Bu sonuçlarla beraber, 1951’den beri bütün Oyunlar’a katılmış olan İtalya toplamda 481 madalya ile sıralamada birinciliğini korurken İtalya’yı 431 madalya ile İspanya takip etmekteydi. 1967’ye kadar gayet başarılı performans

Sportif açıdan düşük kalitede geçen Oyunlar organizasyon açısından beklentilerin üstüne çıkmıştı. Her ne kadar organizasyonda Oyunlar'ın son günlerinde bazı aksaklıklar yaşanmaya başlansa da yerli yabancı büyük çoğunluk organizasyondan memnun kalmıştı. Yabancı spor yöneticileri ve mensupları gördükleri muameleye ve düzene övgüler yağdırıyorlardı. Tesislerin ve organizasyonun kalitesi Türkiye'nin ilerki yıllarda uluslararası spor şampiyonalarına ev sahipliği yapma şansını artırmış; İzmir'de Avrupa standartları yakalanmıştı (Milliyet, 1971).⁴² Oyunlar sırasında idareci ve sporculara Selçuk, Efes, Meryemana, Kuşadası ve Bergama gibi turistik yerler gezdirilerek ülkenin tanıtımının yapılmasına özel ihtimam gösterilmişti. Gezilerin yanı sıra kültür ve sanat sergileri ile folklor gösterileri Oyunlar'ın tamamlayıcı faaliyetleri oldu (Rapor 1971).⁴³ Bütün faaliyetler TRT ve gazeteler aracılığıyla Türkiye'ye nakledildi. Ancak tanıtım faaliyetleri bütün Türkiye'de aynı yoğunlukta olmadı. İzmir dışında Türkiye'de TRT yayınlarına rağmen Oyunlar'ın tanıtımı iyi yapılamamıştı. Yabancılar gösterilen ihtimam aynı ölçüde Türk halkına gösterilmemişti (Cumhuriyet, 1971).⁴⁴ Yabancı konuklar için Oyunlar'da hiçbir masraftan kaçınılmamış; sporcular ve davetlilerin beslenme ve konaklama ihtiyaçları muntazam karşılanmıştı. Organizasyonda yer alan 3185 görevlinin içinde yer alan 520 host ve hostes bazen kendilerine tanınan sınırları aşsalar da ziyaretçilere her türlü yardımı içtenlikle yaptılar. Oyunlar'a büyük ilgi gösteren İzmir halkının sayesinde büyük hasılat elde edilmiş; yabancı turistler de döviz darlığı yaşanan Türk bankalarına 2 milyon dolar bırakmıştı. Piyasaların bayram ettiği İzmir'de Fuar zamanındaki yüksek cirolar bile ikiye katlandı. İzmirli kapanış gününe yaklaşıldığında Oyunlar bitecek diye üzülmeye başlamışlardı (Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).⁴⁵

Kapanış Töreni ve Oyunlar'dan Anekdotlar

1350 sporcunun katıldığı Oyunlar'da 12 gün sonunda 17 rekor kırıldı. Sadece Lübnan ve Malta madalya alamadı. Fakat madalya alan alamayan bütün ülke sporcu ve idarecileri kapanışa

gösteren Fransa sömürgelerinin bağımsız olmasından sonra madalya sayısında büyük düşüş yaşadı. İzmir'de sadece 23 madalya kazanabilen Fransa genel sıralamada 337 madalya ile üçüncülüğünü korurken Altı Gün Savaşı yüzünden 1967 Oyunları'na katılmayan Mısır 254 madalyayla dördüncüydü. Mısır'dan sonra tüm Oyunlar'a katılan devletlerden Yunanistan 145, Türkiye 144 ve 1955 Oyunları'na katılmayan Yugoslavya 137 madalya ile gelmekteydi. **Rapor 1971**, s. 260; "Hangi Branşlarda Başarılı Olabildik?", **Cumhuriyet**, 19.10.1971; "Biz Umduğumuzu Bulduk", **Milliyet**, 20.10.1971; Kahraman Bapçum, "Kalite Ve Derece Açısından Büyüklük Yoktu", **Milliyet**, 22.10.1971; Kahraman Bapçum, "Sporcularımız Ne Yaptı, Ne Yapamadı?", **Milliyet**, 23.10.1971

⁴² Organizasyonu çok beğenen Uluslararası Atletizm Federasyonu (IAF) Genel Sekreteri Mr. Holder "Bundan sonraki atletizm şampiyonası İzmir'de yapılabilir. Zira organizasyon mükemmeldi." açıklamasını yapmıştı. Organizasyonun başarısını gören FIFA Başkanı Sir Stanley Rous ve UEFA Başkanı Hans Bangerter da Balkan Futbol Şampiyonası'nın ilkinin İzmir'de 1972'de yapılmasına karar verdiklerini açıkladılar. Reha Erus, "Dış Basın Organizasyonu Övüyor", **Milliyet**, 13.10.1971; İhsan Biricik, "Balkan Futbol Şampiyonası İzmir'de", **Milliyet**, 15.10.1971 Yavuz Bayraktar, "Avrupa Atletizm Şampiyonası İzmir'de Yapılacak", **Milliyet**, 17.10.1971; Orhan İlhan, "7'den 70'e Kadar Herkes Üzülüyor", **Milliyet**, 17.10.1971; Reha Erus, "Ders Aldık", **Milliyet**, 20.10.1971

⁴³ **Rapor 1971**, s. 134-141

⁴⁴ Türkiye'nin önde gelen spor kulüplerinin başkanlarına Oyunlar'ın davetiyesi gönderilmemişti. Fenerbahçe Futbol Kulübü Başkanı Faruk Ilgaz İzmir'de basına, "Gazetelerden okuduk da öğrendik. Yoksa buralara kadar geleceğimiz de yoktu." demecini vermişti. Yalçın Pekşen, "Notlar", **Cumhuriyet**, 14.10.1971

⁴⁵ 520 bin nüfuslu İzmir'in yaklaşık yarısı Oyunlar'ı izlemişti. 313.348 kişinin izlediği Oyunlar'da 2.819.771 lira hasılat elde edilmişti. Hemen hemen 250 milyon liraya mal olan tesislerde ağırlama için 8 milyon, yemek için 2 milyon lira harcanmıştı. Yiyecek ve içecekte bonkör davranan Organizasyon Komitesi konukları memnun etti. 11 ton et ve 7 ton tavuk tüketilen Oyunlar boyunca 148 bin şişe meşrubat içildi, 10.5 ton meyve yendi. Ancak buna rağmen yine de doymayan ve yemekleri beğenmeyen sporcular da vardı! Ergun Emek, "13 Günde Onbir Ton Et, 7 Ton Tavuk Yendi", **Milliyet**, 20.10.1971; Ali Acar, "Sporcuların Şikayeti: Karnımız Doymuyor", **Cumhuriyet**, 09.10.1971; Ali Alakuş, "İtalyanlar Makarnadan Şikayetçi", **Cumhuriyet**, 10.10.1971; Hikmet Çetinkaya, "Mavi Çocuklar", **Cumhuriyet**, 11.10.1971; Ali Alakuş, "300 Bin Liralık Döviz Bozduruldu", **Cumhuriyet**, 08.10.1971; "Oyunları 313.348 Kişi İzledi", **Milliyet**, 19.10.1971

hazırdı. Oyunlar'a yoğun ilgi gösteren İzmirli kapanış töreninde de sporcuları yalnız bırakmadı (Milliyet, 1971).⁴⁶ Kapanış Töreni 17 Ekim 1971'de yapıldı. Skor tabelasına İzmir 1971- Cezayir 1975 yazmaktaydı. Bütün kafiler stadyumda geçit resminde bulduktan ve Türk milli marşı çaldıktan sonra saat 18.42'de ICMG Başkanı Gabriel Gemayel yaptığı konuşmayla Oyunlar'ın resmen bittiğini ilan etti. Çeşitli gösteriler ve kafilerin birbirleriyle karışmış bir biçimde yaptığı merasim geçidinden sonra 19.50'de kapanış töreni sona erdi (Brundage C.; Rapor 1971; Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).⁴⁷ Kapanış gününün gecesini bütün katılımcı, idareci, sporcu ve davetliler için Ada Gazinosu'nda bir kapanış kokteyli düzenlendi. Kapanış kokteylinde en büyük ilgi odaklarından biri Oyunlar Müdürü Turgut Atakol oldu. Oyunlar'ın hazırlıklarının gününde tamamlanmasında en büyük pay sahibi olan Atakol işbaşına geldiği Haziran başından itibaren 14 kilo vermişti. Küçük bir ekiple göreve başlayan Atakol, Oyunlar başladığında 3000 kişilik bir ekibi yönetiyordu. Oyunlar boyunca işlerin aksamaması için insanüstü çaba gösteren Atakol, görevini layıkıyla yapmanın ferahlığı içindeydi. Kapanış kokteylinde sonra Fuar'daki üç ayrı yerde 2500 sporcu sabahlara kadar eğlendi. Kapanış törenindeki sporcular arasındaki kaynaşma sürerken kalıcı dostlukların temeli atıldı (Brundage C.; Rapor 1971; Milliyet, 1971).⁴⁸

Akdeniz Oyunları sayesinde hem yöneticiler nezdinde hem de kamuoyunda moral açıdan güven tazelenmişti. Türkiye yüz milyonlarca liralık masraf sonunda zamanı için mükemmel tesislere kavuşmuştu. Türk halkı yıllardır yabancı ülkelerde düzenlenen ve imrenerek seyrettiği büyük organizasyonlardan birinin ülkesinde yapılmasının özlemini çekmekteydi. Böyle bir organizasyonun Türkiye'de yapılabilmesi halkın moralini çok olumlu yönde etkilemişti (Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).⁴⁹ Oyunlar süresince dönemin Türkiye'sinin sosyo-ekonomik durumunu ve toplum psikolojisini yansıtan ilginç olaylar yaşandı; değişik açıklamalar yapıldı. İzmir'deki Akdeniz Oyunları ülke çapındaki iyi niyetli toplumsal seferberliğin değişik dışavurumlarına sahne oldu. Bunlardan birinde, İstanbul Zabıta Müdürü şampiyon olan güreşçilere İstanbul Zabıta Müdürlüğü'nde iş vereceğini açıklarken İmar ve İskân Bakanlığı altın madalya alan sporculara sosyal konut verilmesini kararlaştırdı (Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).⁵⁰ Türkiye'nin Oyunlar'da spor hekimi olarak kadın hastalıkları, asabiye veya kulak-burun-boğaz uzmanlarını görevlendirmesi ve bazı sporcuların

⁴⁶ İzleyici sayısının ve günlük hasılatın dökümü için bkz. "Oyunları 313.348 Kişi İzledi", **Milliyet**, 19.10.1971

⁴⁷ Açılış gününde soğuk havaya rağmen stadyumu hınca hınç dolduran İzmir halkı kapanışa bilet fiyatlarının yüksekliği yüzünden o kadar rağbet göstermedi. **Rapor 1971**, s. 222-225; "Jeux Mediterraneens d'Izmir Ceremonies d'Overture et de Cloture (İzmir Akdeniz Oyunları Açılış ve Kapanış Törenleri Talimatı)", s. 1-46, **Brundage C.**, a.k.; Tuncer Benokan, "Akdeniz Oyunları Bugün Kapanıyor", **Cumhuriyet**, 17.10.1971; Ergun Emek, "Akdeniz Oyunları Bugün Sona Eriyor", **Milliyet**, 17.10.1971; Çetin Gürel, "1975'de Cezayir'de Buluşalım", **Cumhuriyet**, 18.01.1971; Ali Alakuş, "Kapanış Parlak Geçti", **Cumhuriyet**, 18.01.1971; Tuncer Benokan, "Notlar", **Cumhuriyet**, 18.01.1971; İhsan Biricik, "Kapanış Muhteşem Oldu", **Milliyet**, 18.10.1971; "Osman Kibar Heyecandan Kurtulamadı", **Milliyet**, 19.10.1971

⁴⁸ Brundage'a Kapanış Kokteyli davetiyesi gönderen Organizasyon Komitesi Başkanı N. Kemal Şentürk bu sefer 9 Ekim'de Büyük Efes Otelinde verdiği yemekli kokteyl davetiyesindeki büyük gafını düzeltmişti. Keza 9 Ekim'deki davetiyede Brundage'tan eşiyile beraber teşrif etmesi rica edilmişti. Ancak Brundage'ın eşi Elizabeth Dunlap Brundage 30 Haziran 1971'de vefat etmişti! "Kokteyl Davetiyesi", **Brundage Collection**, a.k.; **Rapor 1971**, s. 184-185; Nurhan Aydın, "Oyunları Sirtında Taşıyan Adam", **Milliyet**, 19.10.1971; Ergun Emek, "Son Gece 2500 Sporcu Sabahlara Kadar Eğlendi", **Milliyet**, 19.10.1971; Kahraman Bapçum, "Kazandıklarımızı Nasıl Koruruz?", **Milliyet**, 21.10.1971

⁴⁹ Gençlik ve Spor Bakanı Sezai Ergun, BTGM İsmail Hakkı Güngör ve TMOK Başkanı Burhan Felek Akdeniz Oyunları organizasyonun başarıyla tamamlandığında hemfikir diler. "Oyunlardan Yüzümüzün Akı İle Çıktık", **Cumhuriyet**, 19.10.1971; Namık Sevik, "6. Akdeniz Oyunları Başladı", **Milliyet**, 07.10.1971, Kahraman Bapçum, Herkes Herşey Başarıydı

⁵⁰ Yalçın Pekşen, "Oyunlar'da Şampiyon Olan Güreşçilere En Güzel Primi İstanbul Zabıtası İş Verecek:", **Cumhuriyet**, 08.10.1971; "Altın Madalya Kazanan Türk Sporcularına Konut Verilecek", **Cumhuriyet**, 19.10.1971; "Altın Madalya Alan Sporculara Sosyal Konut Verilecek", **Milliyet**, 19.10.1971

hasta hasta müsabakalara sokulması ise sporcu sağlığına verilen önemi göstermesi açısından dikkat çekiciydi (Cumhuriyet, 1971).⁵¹

Oyunlar sonrasında her ne kadar spor otoriteleri Türk sporcuların performansının tatmin edici olduğu görüşünü olsa da (Cumhuriyet, 1971)⁵² profesyonel olmayan yaklaşım özellikle spor yönetiminde kendini göstermişti. Oyunlar sırasında yaşanan kişisel çekişmeler ve çekememezlikler, yetersizlikler sonucunda birçok spor federasyonunda yaşanan çalkantılar gün yüzüne çıkmıştı. Özellikle ön planda olan güreş camiasında sular bir türlü durulmadı. Daha Oyunlar sona ermeden başta eski milli güreşçiler olmak üzere birçok kişi federasyon başkanı ve antrenörler değişsin diye yoğun kulis yapmaya başlamışlardı. Bu da güreşçilerin moralini olumsuz etkilemekteydi. BT Genel Müdürü İ. Hakkı Güngör antrenörler Akar ve Meriç'e görevinizin başındasınız demek zorunda kalmıştı (Milliyet, 1971).⁵³ Müsabakalar sırasında dönen kulis dedikoduları alınan başarılarından sonra da durmadı. Güreş Federasyonu Başkanı Turan Yavçan, "Her önüne gelen, güreşten anlayan anlamayan bu sporun kahramanı olmak istiyor. Bu başarılarımızla bize haksız hücum edenlerin sesi azalacaktır." şeklinde şikayetlerini dile getirmekteydi. Yavçan'ın kastettiği Gazanfer Bilge gibi eski şampiyonlardı. Güreş müsabakalarını izlemeye gelen Bilge kapıdaki görevlileri ikna edemeyince stadyuma girememiş; başına bir fes takarak Arap gazetecisi kılığına girmişti. Bilge, kulislerde "1972'nin anahtarı bende" gibi açıklamalar yapmıştı (Milliyet, 1971).⁵⁴ Diğer eski Dünya şampiyonlarından Muhlis Tayfur ve Muharrem Candaş da Türkiye'de güreşin gelişmesi için bilimsel temellerin atılması ve sistemli çalışılması gerektiğine parmak basmaktaydı. Alınan sonuçların Türk güreşinin durumuna göre çok parlak olduğunu söyleyen otoriteler bu şartlarda ileride dereceye bile girilemeyeceği tehlikesine dikkat çekmekteydi. Türk güreşçileri 7-8 sene öncesine göre çok gerilemiş bulan yabancı antrenörler de Türk güreşçilerin formsuz, nefessiz ve iyi hazırlanmamış olduğunu ifade etmekteydi. Bazı güreşçilerin ise kol ve boyun mesafeleri grekoromen güreş için uygun değildi; hiç çalıştırılmamışlardı. Antrenör Necdet Uçar ise fazla çalışma fırsatı bulamadıklarından yakınmasına rağmen alınan sonuçlardan çok memnun olduğunu söylemekteydi (Milliyet, 1971).⁵⁵ Eski güreş federasyonu başkanı Vehbi Emre alınan başarılarla aldanılmaması gerektiğine işaret ederken haklı olarak "dikkat edin Olimpiyatlar ve Dünya Şampiyonaları Akdeniz Oyunları'na benzemez" açıklamasını yapmıştı (Milliyet, 1971).⁵⁶ Güreş dünyasındaki tartışmalar o kadar büyümüşü ki Başbakan Nihat Erim bile konu hakkında basına açıklama yapmıştı. Erim "Güreş sorunu ele alınacak" dedi. Güreşçilerin 750

⁵¹ Cumhuriyet gazetesinde çıkan bir haberde hastaneden yeni çıkan milli bisikletçi Sadık Keleş'in Bisiklet Federasyonu tarafından yarıştırmak üzere apar topar İzmir'e getirildiği anlatılmaktaydı. Tuncer Benokan, "Keleş Ciğerlerinden Rahatsız Olduğu Halde Yarışacak", **Cumhuriyet**, 09.10.1971; "Ali Alakuş, "Oyunlar'da Kadın Doktorları Spor Hekimliği Yapıyor", **Cumhuriyet**, 08.10.1971

⁵² Futbol Federasyonu Başkanı Hasan Polat "Başarımız küçümsenmemelidir" derken Basketbol Federasyonu Başkanı Solakoğlu "Rakiplerimizi çok rahat yenerek finale yükseldik. Dünya ikincisi Yugoslavya'yı yenmemiz beklenemezdi" ifadesini kullanıyordu. Bir ay önceki Dünya Güreş Şampiyonası'ndaki hezimetten sonra İzmir'de morali düzelen Türkiye Güreş Federasyonu Başkanı Yavçan, "Akdeniz Oyunları ile genç güreşçiler kazandık. Şimdi ileriye ümitle bakabiliyoruz. Hedefimiz Dünya ve Avrupa şampiyonaları" diyordu. ICMG Başkanı Gabriel Gemayel ise "Türk sporcuları iyi seviyeye çıkmış bulunuyor. Daha sistemli ve programlı bir çalışma düzeni göstererek Cezayir'de yapılacak 7. Akdeniz Oyunları'nda propagandanızı daha etkili yaparsınız" ifadelerini kullanıyordu. "Otoriteler Türk Sporunu İçin Ne Dedi", **Cumhuriyet**, 19.10.1971; "Hangi Branşlarda Başarılı Olabildik?", **Cumhuriyet**, 19.10.1971

⁵³ "Görevinizin başındasınız Dedi", **Milliyet**, 13.10.1971; İsmet Tongo, "Notlar", **Milliyet**, 16.10.1971

⁵⁴ Nurhan Aydın, "Notlar", **Milliyet**, 13.10.1971; Ergun Emek, "Yavçan: Minder Dışındaki Rakiplerimizi de Mağlup Ettik", **Milliyet**, 19.10.1971

⁵⁵ "Grekorumende Açık Oturum", **Milliyet**, 16.10.1971

⁵⁶ İsmet Tongo, "Notlar", **Milliyet**, 18.10.1971; Vehbi Emre, "Gönül Açan Macera", **Milliyet**, 19.10.1971

lira maaşla kendilerini şampiyonalara hazırlamaları imkânsız olduğunu ve gıda ihtiyaçlarını diğer ülke sporcuları gibi ayarlamaları lazım geldiğini ifade etmişti(Milliyet, 1971).⁵⁷

Güreş camiasındaki huzursuzluğun bir benzeri basketbol camiasında yaşanmaktaydı. Basketbol karşılaşmalarının bitiminde Milli Takım'ın teknik ekibi istifa etmeye karar vermişti. Basına demeç veren Basketbol Milli Takımı antrenörlerinden Yalçın Granit istifaya sebep olarak "basketbolda temel sorunlar düzelmüyor. Daha fazla maddi imkân ayrılması lazım. Bu şartlarda basketbol ilerlemez. Futbol yönetim kurulları ile basketbolun idare edildiği sürece basketbola verilen önem ortadadır." açıklamasını yapmıştı. Oyunlar'ın bitiminde de Teknik Direktör Mehmet Baturalp istifa etmişti (Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).⁵⁸ Başarılı görülen boks camiasında bile beklentileri karşılayamayan Balkan şampiyonu ve Avrupa ikincisi Seyfi Tatar, "beni dejenere ettiler. Doğru dürüst çalışmadan maçlara çıkıyor, sonra da kaybediyorum. Milli takıma gelen antrenörlerin sayısını ben unuttum. Federasyon Başkanı bile bana nasıl çalışacağımı öğretiyor. Başımda bir de hayat mücadelesi var. Sağa sola koştururken spora odaklanmak zor." derken spor yönetimindeki aksaklıkları dile getirmekteydi (Milliyet, 1971).⁵⁹ Spotlardan daha uzak olan Bisiklet Federasyonu Başkanı Necdet Baykurt ise ICMG Başkanı Gabriel Gemayel'le Balıkesir'de kimsenin ilgilenmemesi üzerine yaptığı açıklamada "Ben mecbur muyum tanımadığım kimseleri ağırlamaya. Gelen gelir, giden gider. Bunlarla ben uğraşamam. Ben Federasyon Başkanım." sözlerini sarf etmişti (Cumhuriyet, 1971).⁶⁰ Türkiye'nin dünyada adının duyulmadığı tenis sporu ise tamamen amatör ellere bırakılmıştı. Antrenörlerden Demir Ataş'ın hayat hikâyesi amatör Türk sporcusunun hikâyesini özetlemekteydi. Askerlik yüzünden ABD'den Türkiye'ye dönmek zorunda kalan Tenis Milli Takımı antrenörü 27 yaşındaki Demir Ataş, altı yıl oyuncu olarak milli takımda yer almıştı. Uluslararası kayak ve tenis antrenörlüğü diplomalarına sahip olan Ataş, maddi imkânsızlıklar yüzünden ABD'ye döneceğini içi acıyarak ifade etmekteydi (Cumhuriyet, 1971).⁶¹

Spor federasyonlarındaki ve spor yönetimindeki arızaları yerinde tespit eden BT Genel Müdürü İsmail Hakkı Güngör Oyunlar'ın akabinde Türk sporunda yeni reformların sözünü vermekteydi. Güngör, Oyunlar'dan Türkiye'nin yüzünün aklıyla çıktığını ve tesisler sayesinde İzmir'den yeni sporcular çıkarmasını beklediğini belirtirken "fakat biliyorum ki bu beklediğimiz olmayacaktır ve bu tesisler sadece Akdeniz Oyunları için yapılmış olarak kalacaktır" ifadesiyle Türk sporunun durumu hakkındaki genel umutsuzluğunu sözcüklere dökmekteydi. Güngör'e göre Türk sporu judo ve güreş dışında yeni isim çıkarmakta zorlanmaktaydı ve bunun sebebinin tesissizlik değil BTGM bölge müdürlerinin ve kulüplerin amatör sporcu yetiştirme hususunda çaba göstermiyor oluşuydu. Akdeniz Oyunları biter bitmez tüm federasyonları istifaya davet edeceğini söyleyen Güngör, başarılı olanlarını tekrar göreve çağıracağını vurguluyordu (Cumhuriyet, 1971; Milliyet, 1971).⁶²

⁵⁷ "Erim 'Güreş Sorunu Ele Alınacak' Dedi", **Milliyet**, 22.10.1971

⁵⁸ "Yalçın Granit İstifa Etti", **Milliyet**, 13.10.1971; "Mehmet Baturalp İstifa Etti", **Cumhuriyet**, 20.10.1971; "Granit: Göreve Devam Etmek Zordu", **Milliyet**, 21.10.1971

⁵⁹ Ergun Emek, "Tatar: Beni Dejenere Etiler", **Milliyet**, 13.10.1971

⁶⁰ Necdet Baykurt yarışmaları izlemek yerine Balıkesir Valisi ile sohbet etmeyi tercih etmişti. Tuncer Benokan, "Gemayel Kızdı", **Cumhuriyet**, 11.10.1971; Ali Alankuş, "Ben Federasyon Başkanım", **Cumhuriyet**, 12.10.1971

⁶¹ Sadettin Ateş, "Ataş'ın Gözü Yine Amerika'da", **Cumhuriyet**, 15.10.1971

⁶² Güngör'e göre futbol, atletizm, basketbol, boks, atıcılık, judo, halter, masa tenisi, eskrim ve voleybol federasyonları başkanları başarılı görünmekteydi. Güngör, Judo Federasyonu Başkanı Cihat Uskan'ın tekrar Güreş Federasyonu başkanlığına getirilmesinin düşünüldüğünü açıklamaktaydı. Çetin Gürel, "Federasyon Başkanları Değişiyor", **Cumhuriyet**, 16.10.1971; "Cihat Uskan: 'Görev Alırsam Kimseye Taviz Vermeyeceğim'", **Cumhuriyet**, 19.10.1971; "Hedef 1972 Münih Olimpiyatları", **Cumhuriyet**, 20.10.1971; "Güngör'ün Demeci Federasyonları Karıştırdı", **Milliyet**, 21.10.1971

TARTIŞMA VE SONUÇ

Organizasyon Komitesi 32 aylık görev süresinin sonunda 20 Aralık 1971 günü son toplantısını yaptı (Rapor 1971).⁶³ IOC Başkanı Avery Brundage başından beri kalben desteklediği Organizasyon Komitesi'ne gösterdikleri başarıdan ötürü teşekkür etti. Akdeniz Oyunları'na katıldıktan sonra memleketine dönen IOC Başkanı Brundage, İzmir Belediye Başkanı Osman Kibar'a Oyunlar'ın başarıyla düzenlendiğini ve Oyunlar sayesinde hem İzmir'in uluslararası tanınırlık kazanacağını hem de halkın moralinin yükseleceğini söylüyor; Kibar'ın kendisine takdim etmiş olduğu hediyeler için teşekkür ediyordu (Brundage C.).⁶⁴ Oyunlar'a aday olma, hazırlık ve düzenleme süreçlerinde Brundage ile yakın ve gayet olumlu ilişkileri bulunan TMOK Türkiye'nin ülke olarak ve spor açısından temsilinde çok büyük rol oynadılar. Brundage da IOC başkanlığının son dönemlerinde Türkiye ile eşsiz hatıralar kazandı. Amatör sporun babası Brundage Oyunlar sırasında Göreme'yi gezdi. 86 yaşındaki Brundage bitmek bilmez enerjisiyle önce Ankara'ya gidip Anıtkabir'i ziyaret etti; dört saatlik araba yolculuğundan sonra Kapadokya'ya vardı ve Göreme'deki peribacalarını adım adım gezdi. Türkiye'ye ilk kez 60 yıl önce gelen Brundage, İzmir'den sonra "Türklerin her işi becerebilecek kabiliyette olduklarını gördüm" açıklamasını yaptı (Milliyet, 1971).⁶⁵ IOC'nin Şubat 1972'de düzenlenen 73. Oturumu'nda İzmir Oyunları'nın organizasyonunda düzenlenen başarı vesilesiyle IOC tarafından TMOK'a Olimpiyat Kupası (Olympic Cup) takdim edildi. IOC üyesi Suat Erler IOC Başkanı Avery Brundage'a İstanbul'da misafirleri olmasını ve kupayı bizzat orada takdim etmesini rica etti. Yakın arkadaşını bu davetini reddetmeyen Brundage, 14 Haziran 1972'de İstanbul'da düzenlenen özel bir törenle kupayı TMOK Başkanı Burhan Felek'e takdim etti. Törende konuşan Brundage, Türkiye'nin çok faal bir olimpiyat komitesine sahip olduğunu ve şimdiye kadar üç önemli uluslararası ödül kazandığını söyledi. IOC'nin daha önce İYİK'e Thomas Fearnley Kupası ve Burhan Felek'e Liyakat Diploması verdiğini belirten Brundage sözlerini "Ne yazık ki [komitemiz] misafirperverlik için bir ödül vermiyor" şeklinde noktalamıştı (Brundage C.; Olympic Review, July 1972).⁶⁶

Sportif açıdan değerlendirildiğinde 1971 İzmir Akdeniz Oyunları'nın kalitesi pek yüksek değildi. Oyunlar'a katılan dünya çapında sporcu azdı. Bu yüzden ferdi sporlarda alınan dereceler, Türk yöneticilerin umduğunun aksine 1972 Olimpiyatları için kıstas olmadı. Türk judocular ve boksörlerin umut verdiği Oyunlar'da güreş dışındaki sporlarda Türkiye'nin olduğu yerde saymakta olduğu gözlemlendi. Amatör sporlarda öne çıkmak için olanak sağlamak ve yaygınlaştırmak gerektiği gerçeği birçok spor otoritesi tarafından tekrar hatırlatıldı (Milliyet, 1971).⁶⁷ BTGM İ. Hakkı Güngör de Oyunlar'ın sonunda basına yaptığı açıklamada "Federasyonlarımız mükemmel bir organizasyon örneği vermişlerdir." dedikten sonra "metre ve kronometreye dayanan spor dallarında (atletizm, yüzme, jimnastik vb.) başarılı sonuçlar elde

⁶³ Rapor 1971, s. 226

⁶⁴ Avery Brundage'tan Osman Kibar'a, A. Brundage'tan Namık Şentürk'e, 22.7.1971, davet kabul; Brundage'ın Varışı, **Brundage C.**, a.k.

⁶⁵ A. Brundage gazeteci Ali Abalı'ya Türkiye'nin sporda belirli bir sistemle ve azim ve sebatla çalışması gerektiğini söyledi. 1972 Münih Olimpiyatları'ndan sonra görevi bırakacağını söyleyen Brundage İzmir Oyunları'nın şimdiye kadar yapılanlar arasında en iyisi olduğunu kaydetmiştir. Ali Abalı, "Amatör Sporun Babası Brundage Göreme'yi Gezdi", **Milliyet**, 15.10.1971

⁶⁶ Akdeniz Oyunları'nın hem organizasyon sürecinde hem de sonrasında Suat Erler ile IOC Başkanı Avery Brundage arasında sürekli ve yakın irtibat bulunmuştur. Oyunlar için hazırlanan bültenleri yakından takip eden Brundage'ın özel yardımcısı Frederick Rügsegger, Erler'in Brundage'a gönderdiği bütün belgeleri özenle saklamıştı. Bu çalışmada yararlanılan belge koleksiyonunda Suat Erler'e ait kartvizitler de bulunmaktaydı. Frederick Rügsegger'den Suat Erler'e, 8 Temmuz 1970; Suat Erler'den Avery Brundage'a, 13 Kasım 1970, **Brundage C.**, a.k.; "On the Roll of Honour", **Olympic Review**, Vol. 58 (July 1972), s. 315-316

⁶⁷ Kahraman Baþçum, "Kalite ve Derece Yönünden Büyüklük Yoktu", **Milliyet**, 22.10.1971; Kahraman Baþçum, "Sporcularımız Ne Yaptı, Ne Yapamadı?", **Milliyet**, 23.10.1971

edemedik.” itirafında bulunmaktaydı. Türkiye’nin “tartan” pistle bu Oyunlar’da tanıştığını söyleyen GÜNGÖR, Türkiye’de kapalı yüzme havuzunun bile bulunmadığına işaret etmekteydi. “Jimnastiğin bir ilköğretim sporu olduğunu öğrenmeliyiz. Koridorlarda el kol sallamakla jimnastik yapılmaz. Amatör sporlarda işi oluruna bırakmış ve ucuzuna kaçmışız.” Diyen GÜNGÖR Türkiye’nin spordaki uzun vadeli yaklaşımını ve sistemsizliğini gözler önüne sermekteydi (Milliyet, 1971).⁶⁸ Aynı şekilde TSYD başkanlarından hukukçu ve gazeteci Kahraman Bapçum var olan durumu şu şekilde özetlemekteydi: “Çok şampiyonluk isteyen ulusların çok uzun sürecek hazırlık dönemine ihtiyaçları vardır. Kısa zamanda neler yapabileceğimizi Oyunlar’ın organizasyonu ile gösterdik. Bu başarıda en büyük pay seferberlik ve Oyunlar Müdürü Turgut Atakol’undur. Sınırlı ve bölgesel olsa da halkta spor açısından uyandırıcı olmuştur. Kazanılan şeylerin devam ettirilebilmesi seferberlikle mümkün değildir. Olimpik yüzme havuzu 2.5 yıl önce açılmış; fakat umut vaat eden bir yüzücü bile çıkmamıştır. Çünkü gençlere havuzda çalışma olanağı verilmemiştir. Aynı şekilde tartan pist ve futbol sahası da sporcuların kullanımına açılmayacaktır. Kazanılanlar Türkiye’de spor yönetiminde bir devrim yapılmadığı sürece kaybedilmeğe mahkûmdur.” (Bapçum, 2015; Milliyet, 1971)⁶⁹

Sonuç olarak, 1971 İzmir Akdeniz Oyunları organizasyon açısından çok başarılı oldu. Türkiye’nin önündeki “büyük imtihanı” başarıyla geçtiğinde yerli yabancı herkes hemfikirdi. Kurumsal ciddiyet ve ulusal seferberlik başarının arkasındaki sırdı. Nitekim, organizasyonun başarısı ve modern spor tesislerinin varlığı İzmir’in daha sonraki yıllarda birçok uluslararası spor organizasyonuna ev sahipliği yapmasında en büyük etken oldu. Ancak gösterilen Akdeniz Oyunları sürecinde gösterilen kurumsal işbirliği ve kişisel fedakârlıklar anekdotlardan da anlaşılacağı üzere yer yer istenmeyen şekilde bu kıstasları içselleştirememiş kişiler tarafından sekteye uğratıldı. Öte yandan, Akdeniz Oyunları’nda kazanılan madalyalar ve İzmir bölgesinin tanıtımında gösterilen başarı Türk yöneticilerin organizasyon öncesi beklentilerini karşıladı ve Münih Olimpiyat Oyunları öncesinde Türkiye’ye yalancı bir bahar yaşattı. Güreşte her iki klasmanda ve bütün sıkletlerde kazanılan altın ve gümüş madalyalar Türk güreşinin dünya şampiyonalarında yaşadığı hüsrana unutturmuş gibiydi. Ülke sıralamasında dördüncü olan Türkiye 12 Mart 1971 Muhtırası sonrası geçilen ara rejimde bürokrasideki değişikliklerle birlikte sporda yeni bir sayfanın açılmakta olduğuna inanıyor gibiydi. Ancak Türkiye’nin Cumhuriyet’in ilk yıllarında insan sermayesine ve beden eğitimine yapılan yatırımın daha sonradan devam ettirilmediği, spor eğitimi ve kültürünün oturmamış olduğu Cumhuriyet’in ellinci yılına girilirken Türkiye’nin BT Genel Müdürü İ. Hakkı GÜNGÖR’ün de deyimiyle “metre ve kronometreye” dayalı sporlardaki başarısızlığıyla kanıtlanmaktaydı. Bu çalışmadaki bulguların ortaya koyduğu gerçek, uzun vadeli yatırım yapılan, yerleşmiş, yaygın ve bilimsel yaklaşıma sahip bir spor anlayışının Türk toplumunda var olmadığı ve üst katmanda bu eksikliği giderecek devlet politikalarının ve spor yönetiminin çağdaşıktan uzak olduğunun bizzat Türk spor camiasının kendi içindeki otoritelerin açıklama ve itiraflarından izlenebilecek olmasıydı. Her ne kadar Türk sporu için çok ümit verici olsa da Türkiye’nin ev sahipliği yaptığı gelmiş geçmiş en büyük uluslararası spor organizasyonu olan İzmir Akdeniz Oyunları, Federal Almanya’nın Münih organizasyonu ile kıyaslandığında aperiattiften öteye geçemeyecekti. Sportif başarı açısından da bu incelemede ortaya çıkan Türk sporundaki eksiklikler 1972 Münih Olimpiyatları’nda tescillenecek; Türkiye bu Oyunlar’dan sadece bir gümüş madalyayla dönecekti.

⁶⁸ İ. Hakkı GÜNGÖR, “Sonuncu Olan Sporcuların Başarısızlığından Önce Bizim Yüzümüz Kızarmalı”, **Milliyet**, 16.10.1971

⁶⁹ Kahraman Bapçum (2015), **Spor Dünyamızın 45 Yılından: Olaylar, Eleştiriler, Öyküler, Portreler**, Ankara: Ötügen, s. 164-168; Kahraman Bapçum, “Kazandıklarımızı Nasıl Koruruz?”, **Milliyet**, 21.10.1971

KAYNAKLAR

- Atabeyoğlu C, Atakol T, San H ve ark. (1974), İzmir Akdeniz Oyunları: Rapor 1971.
- Atabeyoğlu, C. (2000), *Akdeniz Oyunları ve Türkiye*, İstanbul: TMOK Yayınları
- Avery Brundage Collection (1952-1972), Box: 200, Reel: 116, London, ONT, (Canada): Western University International Centre for Olympic Studies.
- Bapçum, K. (2015), İzmir Akdeniz Oyunları'nın Ardından, *Spor Dünyamızın 45 Yılından: Olaylar, Eleştiriler, Öyküler, Portreler*, Ankara: Ötüken, s. 164-165.
- Bapçum, K. (2015), Ne Kazandık?, *Spor Dünyamızın 45 Yılından: Olaylar, Eleştiriler, Öyküler, Portreler*, Ankara: Ötüken, s. 166-168.
- Booth, D. (2013), "Narrative Form: Understanding Representations of Olympic Pasts", *Olympika*, XXII, s. 91-112
- Cumhuriyet Arşivi (01.10.1971-20.10.1971)
- Erdem, S. (2004), Adanmış Bir Hayat: Spor ve Olimpizmli Yıllar, İstanbul: Dünya Kitapları
- Felek, B. "Geçirdiğimiz Büyük İmtihan", *Milliyet*, 08.10.1971
- Fişek, K. (1998), *Dünya'da ve Türkiye'de Spor Yönetimi*, Ankara: Bağırhan Yayınevi
- ICMG (CIJM), International Committee of Mediterranean Games, <https://cijm.org.gr/mediterranean-games/>. Erişim Tarihi: 20.03.2020
- İzmir Akdeniz Oyunları Bültenleri (1971), 10 Sayı, (Ocak-Ekim 1971), Ankara: İzmir Akdeniz Oyunları Organizasyon Komitesi Yayınları.
- Miller, D. (2012), *The Official History of the Olympic Games and the IOC (Athens to London: 1896-2012)*, Edinburgh: Mainstream Publishing Co., s. 473
- Milliyet Arşivi (01.10.1971-24.10.1971)
- Olympic Review/ Revue Olympique (Bulletin du Comité International Olympique), Vol. 11, 28, 49-58.
- Stanton, AL. (2012), 'Pioneer of Olympism' in the Middle East: Gabriel Gemayel and Lebanese Sport, *The International Journal of the History of Sport*, 29 (15), 1-16.
- Talimatname- 82 (T-82), *İzmir Akdeniz Oyunları Açılış ve Kapanış Törenleri Talimatı (1971)*, Ankara: İzmir Akdeniz Oyunları Organizasyon Komitesi Yayınları.
- TMOK (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi), "Akdeniz Oyunları" <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari-Detay/64/1>. Erişim tarihi 20.03.2020